

سازمان جهاد کشاورزی خراسان جنوبی

مدیریت جهاد کشاورزی نهبندان

سند توسعه بخش کشاورزی

شهرستان نهبندان

تدوین

گروه مطالعات مدیریت جهاد کشاورزی

دیماه ۱۳۸۸

پیشگفتار

در دنیای امروز، اهمیت بخش کشاورزی به گونه ای است که در کنار صنعت، آینده ی اقتصاد یک کشور را در تعاملات بین المللی و تصاحب بازار جهانی ترسیم می کند. در قرن ۲۱ که عصر تکنولوژی و ارتباطات است لزوم توجه بیشتر به ایده های نو برای ترغیب تولید کننده و اشتیاق مصرف کننده به محصولات، ضروری به نظر می رسد. سازمان تجارت جهانی اینک به موازات صنعتی شدن و جهانی شدن اقتصاد ملل، فرصت را از آن کسانی می داند که تولد خود را در رقابت کاملاً آزاد عرضه کند و محصول کیفیتی دو چندان در برابر محصول مشابه دارا باشد و با قیمتی ارزانتر. در این راستا کشور عزیزمان با توجه به تولید برخی محصولات استراتژیک بین المللی مانند زعفران، پسته، خرما، زیتون و ... می بایست سهم خود را از تجارت جهانی مشخص و تثبیت نماید. عدم توجه تولیدکنندگان داخل به سلايق جهانی و تطبیق کالاهای خود با استانداردهای بین المللی، راه را برای عرضه محصولات مشابه و یا جایگزین توسط کشورهای صنعتی و پیشرفته باز می کند. اکنون درجه ی وابستگی کشورها را بر اساس کشاورزی قرار داده اند و تامین غذای سالم جامعه هدف نهایی همه کشورها است بنابراین ما نیز ناگزیر باید به موازات دنیای تکنولوژی در این راه قدم برداریم. سند توسعه راهکار مناسبی جهت نیل به این هدف است. این سند با نگاه آینده نگری، حذف واسطه ها، شناخت وضع موجود، پتانسیل ها و قابلیت های توسعه بخش کشاورزی، با ارائه راهکارهای قابل اجرا، تدوین گردیده است. امید است با تکیه بر دانش روز، بومی سازی یافته ها و تطبیق شرایط موجود بر نیازها و چشم اندازهای بخش کشاورزی بتوان گامی هدفمند جهت توسعه متوازن و فرابخشی شهرستان نهبندان برداشت.

روح الله نورمحمدی
دبیر تدوین سند توسعه
بخش کشاورزی

همکاران مشارکت کننده در تهیه و تدوین سند توسعه:

نام و نام خانوادگی	مسئولیت
محمد خیرخواه	مدیر اجرایی
روح الله نورمحمدی	دبیر
غلامرضا نیکخواه	طرح و توسعه
احمد کهرمی	توسعه فناوری
علیرضا حیدرپور	باغبانی و حفظ نباتات
محمود روشندل	آب، خاک، گیاه
محمد رزقی	زراعت
محمدحسن عربشاهی	آموزش و ترویج
عزیز باقری	امور اراضی
غلامرضا نخعی زاده	امور دام
محمد ارجمندی	محصولات استراتژیک
حجت خادمی	امور عشایری
علیرضا سیرتی	آبخیزداری و منابع طبیعی
خلیل ا... درانی	توسعه تعاون روستایی
عباس نیک پور	دامپزشکی
فاطمه نخعی	توسعه آبرزی پروری

فهرست

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۲	کلیات
۱۰	آموزش و ترویج
۱۵	زراعت
۱۹	آب، خاک، گیاه
۲۳	آبزی پروری
۲۷	توسعه تعاون روستایی
۳۱	امور عشایری
۳۷	باغبانی و حفظ نباتات
۴۰	امور دام
۴۴	امور اراضی
۴۷	منابع طبیعی و آبخیزداری
۵۵	دامپزشکی
۵۹	آبخوانداری
۷۰	راهبردهای اساسی برنامه عملیاتی شهرستان در بخش کشاورزی
۷۰	مهمترین سیاست های اجرایی
۷۱	اقدامات اولویت دار و محرک توسعه شهرستان نهبندان به تفکیک موضوع

مقدمه

یکی از گامهای جدید در نظام برنامه ریزی کشور، پیش بینی، طراحی و تدوین اسناد توسعه شهرستانی در کنار اسناد توسعه استانی در جهت تقویت نگاه جامع تر به برنامه های توسعه استان است. سند توسعه شهرستان، سندی راهبردی و با افق ۵ ساله است که با توجه به قابلیت ها، محدودیت ها و تنگناهای توسعه شهرستان، اصلی ترین جهت گیری ها در زمینه جمعیت و نیروی انسانی، منابع طبیعی، زیربناها و فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و هدفهای کمی و کیفی توسعه شهرستان را در چارچوب راهبردهای کلان برنامه چهارم و سند آمایش سرزمین و طرحهای توسعه و عمران تبیین می نماید. در این سند، قابلیت ها، محدودیت ها و تنگناها و مسائل اساسی توسعه شهرستان شناسایی و مبتنی بر آن، اهداف، راهبردها و اقدامات اولویت دار، طرح ها و پروژه های محرک و توسعه ساز شهرستان احصاء گردیده است در تهیه برنامه توسعه شهرستان از شیوه های مرسوم برنامه ریزی منطقه ای استفاده شده که شامل تهیه و تحلیل وضع گذشته و موجود با بررسی SWOT و تهیه برنامه توسعه شهرستان می باشد این برنامه که در سطوح تفصیلی تری از برنامه استانی قرار می گیرد، به مصادیق عینی توسعه پایدار نیز نزدیکتر خواهد شد. از سوی دیگر می توان آن را گامی در راستای سیاستهای عدم تمرکز با رویکرد برنامه ریزی از پائین به بالا و کاهش عدم تعادل های منطقه ای تلقی کرد.

بخش اول

کلمات

۱) وضعیت و شرایط موجود

بخش کشاورزی و منابع طبیعی که ۱۵ درصد از تولید ناخالص داخلی، ۲۲ درصد از اشتغال، بیش از ۸۵ درصد نیازهای غذایی و یک سوم از صادرات غیرنفتی کشور را تامین می کند، دارای پتانسیل ها و امکانات بالقوه فراوانی است. توجه به پتانسیل های موجود در بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توان و امکانات تولیدی و نیروی انسانی پرتوان بخش، می تواند در دستیابی به توسعه ملی نقش مهمی داشته باشد. بنابراین شناخت و تحلیل ویژگی های برنامه ریزی توسعه کشاورزی کشور و بررسی و تحلیل موانع و تنگناهای توسعه از منظر برنامه ریزی می تواند راه را برای توسعه یکپارچه این بخش هموار سازد.

۲) تنگناها و مشکلات

۱. کمبود منابع مالی و نرخ سرمایه گذاری پایین در بخش و اقتصادی نبودن فعالیتهای تولیدی.
۲. برداشت و بهره برداری غیر بهینه و بی رویه از منابع طبیعی (آب، خاک، جنگل، مرتع و ...)
۳. عدم وجود برنامه و استراتژی منسجم توسعه متوازن در بخش.
۴. عدم رعایت استاندارد های ملی و بین المللی در مصرف سموم، کودهای شیمیایی در تولید مواد غذایی.
۵. عدم وجود قوانین و فقدان برنامه های جامع اجرایی در راستای حفظ منابع پایه و طبیعی و همچنین تنگناها و چالش های اقتصادی و اجتماعی مرتبط.
۶. فقدان نظام موثر انتقال دانش و فناوری و ترویج دستاوردهای پژوهشی حاصل از فعالیتهای پژوهشی موسسات و مراکز تحقیقاتی و آموزش عالی در سطح مزرعه.
۷. بهره وری پایین نهاده های تولید و عدم توجه به توسعه پایدار در بخش کشاورزی.

۳) راهکارها و پیشنهادات

۱. توجه دولت به افزایش سرمایه گذاری در امور زیربنایی و همچنین اتخاذ سیاست های مناسب در جهت توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه روستایی
۲. ایجاد بستر و هدفمند نمودن تحقیقات و آموزش در بخش و توجه ویژه به ترویج دستاوردهای علمی در جهت ارتقاء بهره وری نهاده های تولید

۳. ظرفیت سازی سازمانی و تربیت نیروی انسانی توانمند برای تدوین برنامه های کشاورزی و ارزیابی اثر بخشی برنامه های علمی و اجرایی توسعه ای در بخش کشاورزی
۴. ایجاد زمینه برای مشارکت انجمن های علمی کشاورزی و نهادهای غیر دولتی در تدوین برنامه های توسعه بخش کشاورزی
۵. توجه به ظرفیت ها و مزیت های نسبی موجود در بخش (محصولات باغی، گیاهان دارویی، سبزی و صیفی، گل و گیاه) و همچنین توسعه نیروی انسانی در زیرساخت های لازم در امور فرآوری، صنایع تبدیلی و تکمیلی و ... به منظور توسعه تجارت و ایجاد ظرفیت رقابت پذیری در سطح بین المللی
۶. ایجاد زمینه های اشتغال موثر برای فارغ التحصیلان رشته های کشاورزی از طریق گسترش شرکت های غیردولتی (تعاونی و خصوصی) به منظور افزایش بهره وری و رقابت پذیری بخش
۷. تقویت ارتباط بین مراکز دانشگاهی، موسسات تحقیقاتی به منظور توسعه فعالیتهای پژوهشی در راستای برنامه های توسعه بخش
۸. توجه ویژه به نقش و اهمیت اتخاذ سیاستهای مناسب از طرف دولت و وزارتخانه های زیربند در جهت ایجاد انگیزه لازم برای مشارکت موثر و سرمایه گذاری لازم بخش خصوصی و تولیدکنندگان در توسعه پایدار بخش
۹. ضرورت توجه به ارتقاء سلامت و کیفیت مواد غذایی و نظارت موثر بر کنترل کاربرد سموم و کودهای شیمیایی و مواد افزودنی و غیره در تولید مواد غذایی و همکار موثر وزارت کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این مورد
۱۰. توجه کامل به حفظ منابع طبیعی (آب، خاک، تنوع زیستی، جنگل ها، مراتع، شیلات و دام) و محیط زیست در توسعه و بهره وری بخش کشاورزی و رعایت اصول و مفاهیم توسعه پایدار در بخش کشاورزی
۱۱. گسترش مکانیزاسیون متناسب با شرایط اجتماعی و اقتصادی مناطق مختلف کشور به منظور افزایش بهره وری و رقابت پذیری محصولات کشاورزی
۱۲. برنامه ریزی در جهت تشویق کشاورزان و تولیدکنندگان جهت رعایت الگوی کشت متناسب با شرایط اقلیمی و حفظ منابع خاک و اصلاح الگوی مصرف آب.

۴) راهکارهای اولویت دار

۱. افزایش سرمایه گذاری در امور زیربنایی و همچنین اتخاذ سیاستهای مناسب در جهت توسعه بخش کشاورزی و منابع طبیعی و توسعه روستایی
۲. ایجاد زمینه لازم برای مشارکت انجمن های علمی کشاورزی در برنامه ریزی و ارزیابی و نظارت بر اجرای برنامه توسعه

۳. توجه به ظرفیت ها و مزیت های نسبی موجود در بخش (محصولات باغی، گیاهان دارویی، سبزی و صیفی، گل و گیاه) و همچنین توسعه نیروی انسانی در زیرساخت های لازم در امور فرآوری، صنایع تبدیلی و تکمیلی و ... به منظور توسعه تجارت و ایجاد ظرفیت رقابت پذیری در سطح بین المللی
۴. برنامه ریزی در جهت تشویق کشاورزان و تولیدکنندگان جهت رعایت الگوی کشت متناسب با شرایط اقلیمی و حفظ منابع خاک و اصلاح الگوی مصرف آب
۵. ایجاد زمینه های اشتغال موثر برای فارغ التحصیلان رشته های کشاورزی از طریق گسترش شرکت های غیردولتی (تعاونی و خصوصی) به منظور افزایش بهره وری و رقابت پذیری بخش
۶. ضرورت توجه به ارتقاء سلامت و کیفیت مواد غذایی و نظارت موثر بر کنترل کاربرد سموم و کودهای شیمیایی و مواد افزودنی و غیره در تولید مواد غذایی و همکار موثر وزارت کشاورزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این مورد
۷. توجه کامل به حفظ منابع طبیعی (آب، خاک، تنوع زیستی، جنگل ها، مراتع، شیلات و دام) و محیط زیست در توسعه و بهره وری بخش کشاورزی و رعایت اصول و مفاهیم توسعه پایدار در بخش کشاورزی

۵) اصلی ترین قابلیت های توسعه

۱. استقرار شهرستان در کریدورهای بین المللی جنوب شرقی و در مسیر شبکه های حمل و نقل جادها
۲. تنوع اقلیمی، وجود دیم اراضی مستعد و برخورداری از طیف گسترده ای از محصولات گرمسیری، گیاهان دارویی و فرآورده های دامی
۳. برخورداری از پشتوانه فرهنگی و تاریخی بسیار غنی در سطح ملی.
۴. برخورداری از حوزه های پرسابقه دینی و مذهبی و فرهنگ وقف و مشارکت در امور اجتماعی و خیری
۵. وجود مراکز علمی و مؤسسات عالی پژوهشی دولتی و خصوصی.
۶. وجود نیروهای متخصص و برخورداری از ظرفیتهای انسانی قابل توجه و امکان صدور خدمات فنی و مهندسی
۷. دارا بودن رتبه های اول تا سوم در تولید تعداد کثیری از انواع محصولات زراعی، باغی دامی در استان و داشتن سهم عمده ای در محصولات صادراتی
۸. وجود معادن غنی.
۹. برخورداری از زمینه های مناسب توسعه صنعتی به ویژه در صنایع غذایی، نساجی، قطعه سازی و صنایع معدنی
۱۰. برخورداری از شبکه های زیر بنایی و خدماتی مناسب جهت جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی.
۱۱. برخورداری از ظرفیت های تاریخی، فرهنگی و طبیعی برای جذب گردشگری داخلی و خارجی.
۱۲. امکان بهره گیری از انرژی تجدید شونده خورشیدی، زیست توده و ...

۱۳. وجود زمینه های قانونی برای توسعه ورزش، نگرش مثبت جامعه به فعالیتهای ورزشی، گرایش بخش خصوصی و تشکل های داوطلب غیردولتی (NGO) به سرمایه گذاری و خدمات رسانی در توسعه ورزش.
۱۴. وجود زمینه های تاریخی و اجتماعی و مشارکت های مردمی در حوزه های اجتماعی و گسترده بودن مؤسسات خیریه و سازمان های غیر دولتی.

۶) عمده ترین تنگناها و محدودیت های توسعه

۱. محدودیت منابع آب و کاهش شدید ذخایر و پتانسیلهای آبهای زیرزمینی
۲. وجود گسل های فراوان و فراوانی زلزله های مخرب و متناوب.
۳. محدودیت تامین و انتقال آب جهت توسعه کانون های مهم شهری
۴. عدم تجهیز شبکه های زیربنایی متناسب با قابلیتهای آن.
۵. ضعف شدید فضای فرهنگی هنری - ورزشی و شرایط نامناسب ظرفیتهای موجود.
۶. وابستگی شدید منابع مالی بخش ورزش به درآمدهای عمومی
۷. حرکت ماسه های روان، وجود طوفان های مخرب و فرسایش بادی

۷) مسائل اساسی

۱. عدم تعادل در توسعه یکپارچه و موزون شهرستان.
۲. تمرکز فعالیتها و خدمات در شهر و تشدید اثرات جانبی آن بر مهاجرت و حاشیه نشینی و آلودگیهای زیست محیطی و ایجاد ناهنجاری های اجتماعی.
۳. فقر مفرط در برخی از مناطق و وجود ناهنجاری های اجتماعی (قاچاق مواد مخدر و کالا) و امنیتی و بهداشتی و مهاجران و پناهندگان ناشی از تردهای غیر قانونی در مناطق مرزی.
۴. ضعف انسجام اجتماعی بین مناطق مختلف شهرستان ناشی از تقابل بین مناطق مختلف.
۵. عدم استفاده بهینه از منابع محدود آب، عدم مهار و کنترل آبهای سطحی، روشهای نامناسب آبیاری و مصرف آب (پایین بودن راندمان آبیاری).
۶. افت شدید سفره های آب زیرزمینی و بهره برداری بی رویه از منابع پایه و تخریب محیط زیست.
۷. وجود شیوه های سنتی در فعالیتهای تولیدی (اعم از کشاورزی، صنعت و خدمات).
۸. پایین بودن سهم در صنایع مادر، تخصصی و پیشرفته و ناکافی بودن صنایع تبدیلی و تکمیلی و نگهداری کشاورزی.

۸) هدف های بلند مدت

با توجه به قابلیت ها و محدودیت های گسترده توسعه آن بر اساس بهره‌گیری از موقعیت جغرافیائی و فرهنگی در تعاملات فراملی با استفاده از ظرفیت های ممتاز در کشاورزی امکان پذیر می باشد. بدین ترتیب اهداف توسعه عبارتند از:

۱. ارتقاء نقش و سهم شهرستان در تعاملات ملی و فراملی در عرصه های فرهنگی و اقتصادی.
۲. توسعه سرمایه انسانی و گسترش مشارکت مردم فعالیتهای آموزشی، بهداشتی-درمانی، فرهنگی و اجتماعی
۳. افزایش توان و شتاب بخشیدن به توسعه اقتصادی و ارتقاء نقش و سهم شهرستان در اقتصاد استان و ملی.
۴. حفاظت و ارتقاء سطح توانمندیهای محیطی و انسانی در راستای توسعه پایدار.
۵. ایجاد تعادل و توازن درون منطقه ای.
۶. ارتقاء امنیت در مناطق مرزی استان با توجه به حفظ رابطه متقابل امنیت و توسعه.
۷. اعتلاء معرفت دینی، ارزشهای فرهنگی و ویژگی های هویتی شهرستان.
۸. نهادینه سازی بهره وری و افزایش آن در بخش های اقتصادی و عوامل تولید
۹. ارتقاء نقش ورزش در تامین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندیهای افراد و گروه های اجتماعی.
۱۰. ایمن سازی مناطق زیست و فعالیت در مقابل حوادث غیر مترقبه طبیعی.
۱۱. توانمند سازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت های گسترده و اداره بنگاه های اقتصادی بزرگ.
۱۲. توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم سازی و تصمیم گیری.

۹) راهبردهای بلند مدت

۱. ساماندهی و تجهیز امکانات شهرستان در جهت استفاده از فرصتهای تعاملات فرهنگی و بازرگانی با استان های همجوار.
۲. بستر سازی برای توسعه فن آوری اطلاعات جهت کارآمد کردن خدمات دولتی و سایر بنگاهها در راستای توسعه نقش های جدید شهرستان
۳. ارتقاء شاخص های توسعه انسانی سطح زندگی، عدالت اجتماعی و سطح مشارکت مردم شهرستان
۴. تقویت، تعمیق و ترویج فرهنگ و هویت اسلامی- ایرانی در فرایند توشه‌هستان
۵. زمینه سازی برای استفاده از توانمندیهای بخش خصوصی، تشکلهای مردمی در فرایند توسعه شهرستان
۶. توسعه آموزش های فنی و حرفه ای، آموزش های علمی و کاربردی و آموزش عالی متناسب با نیازهای پتان و تعاملات فراملی آن و برپایی کریدور علمی و فن آوری و بازار دانایی

۷. توسعه صنعتی شهرستان با اولویت صنایع تبدیلی و غذایی، نساجی، حمل و نقل، قطعه سازی، فلزات اساسی، شیمیایی، الکترونیک و ماشین آلات و تجهیزات، فلزی و ریخته گری، پایین دست پتروشیمی و دارویی
۸. ایجاد فعالیت های نوین کشاورزی (آبزی پروری، کشت های متراکم و گلخانه ها).
۹. ساماندهی بخش کشاورزی در شهرستان و تبدیل آن به کشاورزی تجاری و پیشرفته.
۱۰. توسعه شیوه های بهره برداری اصولی از منابع آب با در نظر گرفتن ظرفیت منابع آب شهرستان و برنامه های مدیریت منابع آب حوضه آبریز و افزایش راندمان آبیاری انتقال و مصرف و اصلاح الگوی مصرف آب و بهره برداری مطلوب از آبهای سطحی و تقویت منابع آبهای زیر زمینی لولیت آبخوان های با بیلان منفی
۱۱. حفظ و بهره برداری از منابع پایه، حفظ کاربری اراضی و جلوگیری از بیابان زایی و پیشرفت کویر و توسعه فعالیت های آبخیزداری.
۱۲. همکاری متقابل اقتصادی اجتماعی با استان های همجوار در مناطق مرزی در راستای پایدارسازی امنیت منطقه
۱۳. بهره گیری از انرژی تجدید شونده، خورشیدی، زیست توده و ...
۱۴. ایجاد سازو کارهای لازم و حمایت از افزایش بهره وری در بخش های اقتصادی و عوامل تولید.
۱۵. حمایت مؤثر از تشکیل و توسعه تعاونی ها و ایجاد و گسترش شهرک ها و مجتمع های تعاونی.
۱۶. نهادینه کردن رویکرد مدیریت عرضه تقاضا و افزایش سطح آگاهی عمومی در مدیریت بهینه مصرف آب
۱۷. ایجاد زمینه های لازم برای جلب مشارکت مردمی و بخش خصوصی در بهره برداری و مدیریت آب

بخش دوم

آموزش و ترویج

فهرست نقاط قوت (S):

۱. اعتقاد به تقدس کار کشاورزی در تمامی افراد جامعه با توجه به آموزه های اسلام و حتی زرتشت وجود دارد.
۲. بسیاری از جوانان در سطوح مختلف سواد و دانش، کشاورز زاده و دارای سابقه کار در زمینه کشاورزی می باشد.
۳. با وجود محدودیتی مانند آب در نقاط مختلف زمین و آب مناسب بکر یا رها شده وجود دارد که در صورت بازسازی و توجهی دوباره می توان برای ایجاد اشتغال از آنها استفاده نمود.
۴. به دلیل وضعیت آب و هوای کشور امکان تولید محصولات ارگانیک، گیاهان دارویی و جالیزی با کمیت و کیفیت رقابت پذیر در کشور وجود دارد.
۵. همراهی زنان در انجام کارهای تولیدی بخش کشاورزی.

فهرست نقاط ضعف (W):

۱. نقدینگی کم کشاورزان و فاصله زمانی زیاد از کاشت تا برداشت و رسیدن به درآمد؛ مثلاً هزینه کشت هر هکتار گندم حداقل دویست هزار تومان می باشد و درآمد ناشی از آن ۹ ماه دیگر به دست کشاورز می رسد؛ این رقم در مورد باغ و زعفران خیلی بیشتر از این است.
۲. سختی و حوصله نبودن کار کشاورزی؛ کار کشاورزی تعطیل بردار نیست و با وضعیت فعلی مکانیزاسیون با سختی زیاد همراه می باشد.
۳. شیک نبودن کار کشاورزی و کشاورزان و قرار نداشتن ایشان در جایگاه اصلی خودشان به گونه ای که در معاملات بانکی اعتبار ضمانتی یک بقال و سوپر مارکتی جوان از یک کشاورز دارای چندین هکتار باغ و زراعت بیشتر می باشد؛ حضور کشاورزان در سریالهای تلویزیونی مؤید اعتبار اجتماعی فعلی ایشان است.
۴. وجود واسطه های زیاد بین تولید کننده و مصرف کننده که باعث می شود کشاورز محصول خود را با قیمت بسیار پایین بفروشد و مایحتاج خود را با قیمت بالا بخرد که این خود جایگاه اقتصادی و در نتیجه جایگاه اجتماعی کشاورزان و دامداران را پایین می آورد.
۵. ناتوانی بخش کشاورزی در سوددهی در مقایسه با بخشهای دیگر از جمله شغل های کاذب، خدماتی و ... که دستهای پینه بسته قشر کشاورز و ضعف مالی روزافزون ایشان از یک سو و تبدیل شدن بقالی ها و دکه های دیروز به سوپر مارکتها و فروشگاه های بزرگ امروز مؤید آن است.

۶. نبود یک طرح مناسب در زمینه آمایش سرزمین که در نتیجه کشاورزی کویر همان گندم با هزینه زیاد و عملکرد بسیار پایینی را می‌کارد که کشاورز گرگانی و دشت مغانی با هزینه کمتر و عملکرد بسیار بالاتر می‌کارد.

۷. نبود امید و اعتماد به درآمد ناشی از دانه ای که امروز در زمین کاشته می‌شود، زیرا از زمان کاشت تا برداشت اتفاقاتی می‌افتد که بسیاری از آنها از دایره اختیار کشاورز بیرون است از جمله پیش آمدهای طبیعی، خشکسالی، بازار نابسامان، صادرات و واردات.

۸. دور افتادن کشاورزان و تولید کنندگان بخش کشاورزی از دانش روز و مهارت و دانش کم کشاورزان جوان.

فهرست فرصتها (O):

۱. ورود کشور به WTO که می‌تواند دنیایی باز و روشن در جلوی دیدگان همه ما بگشاید انشاءا...
۲. تمایل مردم دنیا به استفاده از محصولات ارگانیک که ما می‌توانیم از آن سود ببریم و هم با تبلیغات محصولات خودمان آنرا بازتر کنیم.
۳. امکان بالا بردن عملکرد کمی و کیفی در واحد سطح؛ چون عملکرد فعلی ما از آنچه می‌توانیم داشته باشیم خیلی کمتر است.
۴. امکان استفاده از مزیت‌های نسبی از جمله تولید محصولات ی که نیاز به خشکی و گرمای بیشتر دارند مانند گیاهان دارویی با کیفیت که هم آب کمتر می‌خواهند و هم در شرایط خشکی، کیفیت آنها افزایش می‌یابد.
۵. ایجاد روحیه همکاری و تعاون که نتیجه آن استفاده بهینه از استعداد‌های انسانی و محیطی است.

استراتژیهای SO:

۱. پررنگ تر کردن ارزشهای مذهبی در جامعه بویژه در زمینه لزوم بدست آوردن روزی حلال می‌تواند بسیاری از نیروهای انسانی و سرمایه‌ها را به سمت کشاورزی بکشانند.
۲. بالا بردن توان علمی و عملی کشاورزان در زمینه افزایش کمی و کیفی تولید در واحد سطح و تولید محصول با نشان‌های معتبر ارگانیک با عنایت به استعداد منطقه برای تولید محصول ارگانیک.
۳. تقویت روحیه تولید برای صادرات با توجه به پتانسیل تولید کمی و کیفی بالاتر از میزان فعلی و نیاز به رعایت استانداردهای ویژه برای ورود به بازارهای خارجی.

۴. کمک به کشاورزان در زمینه های یکپارچه سازی، بکارگیری آبیاری تحت فشار، تأسیس شرکتهای تعاونی کشاورزی و .... برای بهره وری بیشتر از منابع آب و خاک.
۵. برگزاری بازدیدهای گروهی کشاورزان از الگوهای موفق مثلاً شرکتهای زراعی، شرکتهای بازرگانی، کشت و صنعتها، دامداری ها و .... برای توجیه ایشان در زمینه بند ۴.
۶. آموزش زلن روستایی و عشایری به منظور توانمند سازی ایشان برای فعالیت در بخش تولید و اقتصاد خانوار.

استراتژی های WO:

۱. ترویج و کمک به کشاورزان در زمینه تولید محصولات زودبازده از جمله جالیز، سبزیجات و ... بویژه بصورت ارگانیک.
۲. دادن وام قرض الحسنه به کشاورزان و دامداران برای تأمین نهاده های تولید در اول فصل کشت با کمترین بروکراسی موجود بویژه در زمینه کشت محصولاتی مانند زعفران و ...
۳. ترویج و کمک به تأسیس شرکتهای تعاونی تولید کشاورزی، یکپارچه سازی زمین و استفاده از فن اوریهای موجود تا حدودی می تواند از شیک بودن و سختی کار تولید در بخش کشاورزی بکاهد.
۴. دادن یارانه به تولید (مانند بسیاری از کشورهای پیشرفته) تا حدودی به رقابت پذیری کار کشاورزی با دیگر مشاغل کمک خواهد نمود.
۵. مطرح کردن تولید کنندگان پرکار و پیشرو بخش کشاورزی و استفاده از ایشان در فرایند تصمیم گیری های منطقه-ای و ملی ارزش واقعی ایشان را در جامعه نشان داده و ایشان را در جایگاه واقعی خود قرار خواهد داد.
۶. پیگیری صندوق های خرد زنان روستایی و عشایری.
۷. برگزاری دوره های آموزشی مهارتی آموزش های رسمی در سطح متوسطه و عالی.

فهرست تهدیدات (T):

۱. کمبود نیروی انسانی جوان در بخش کشاورزی که فعلاً احساس می شود و در آینده محسوس تر خواهد شد.
۲. خروج سرمایه های انسانی و مالی از بخش کشاورزی به گونه ای که برخی از کشاورزان مطرح آب و زمین خود را فروخته و وارد کارهای دیگر از جمله خرید و فروش می شوند.
۳. به فروش نرفتن محصولات تولیدی در بازارهای داخلی و خارجی به دلیل نداشتن استانداردهای بازارهای هدف، تحریم ها، رقابت ناپذیری با محصولات مشابه خارجی.

۴. غیر اقتصادی شدن تولید کشاورزی به دلیل بهره وری پایین و برداشته شدن یارانه از نهاده هایی مانند انرژی، کود و ...
۵. کم شدن برخی نهاده ها بویژه آب به دلیل استفاده اسراف آمیز امروز و سوق داده شدن اجباری آن به سمت بخشهای دیگر از جمله شرب و مصرف خانگی.

استراتژیهای (ST):

۱. ترویج استفاده از ماشین آلات و نهاده های مناسب برای هر منطقه بر اساس مطالعات اصولی اولیه و رعایت مزیت نسبی در تولید.
۲. ترویج و کشت محصولات مناسب هر منطقه بر اساس آزمایش سرزمین و مزیت نسبی هر منطقه.
۳. الزام کشاورزان به رعایت استانداردهای مهم کشورهای پیشرفته به منظور آماده کردن ایشان برای اجتناب از بند ۳ بخش فهرست تهدیدات.
۴. بند ۴ بخش استراتژی های SO.
۵. تشویق و کمک به کشاورزان برای تأسیس شرکتهای بازرگانی برای تبلیغات، بازاریابی و فروش محصولات و تقویت شرکتهای موجود.
۶. تشویق مردم به سرمایه گذاری در بخش کشاورزی از طریق فرهنگ سازی و ایجاد زمینه های لازم

استراتژی های (WT):

۱. بند ۲ استراتژی های WO
۲. طراحی واعلام آزمایش سرزمین و کار هر ساله، علمی و پویا روی آن می تواند کشاورزان را به سوی تولید با عملکرد کمی و کیفی بالا و رقابت پذیر با محصولات دیگر کشورها یاری کند.
۳. ایجاد و حمایت از شرکتهای تخصصی در زمینه های ارائه خدمات مکانیزاسیون، مشاوره، بازرگانی و ... برای دادن خدمات از اولین مرحله تولید تا صادرات و فروش محصول.
۴. اعلام قیمتهای تضمینی خرید برای هر محصول و ایجاد پوشش واقعی بهینه برای محصولات و بویژه کشاورزان تا مدتی می تواند از نگرانی تولید کنندگان در زمان آینده بکاهد.

بخش سوم

زراعت

فهرست نقاط قوت (S):

۱. کشت محصول غلات گندم و جو در سطح ۶۰۰۰ هکتار (تولید ۱۸۰۰۰ تن)
۲. امکان کشت محصولات دانه های روغنی (پنبه و کنجد) ۴۵۰ هکتار (تولید ۴۵۰ تن)
۳. امکان کشت محصولات علوفه ای (سورگوم، ذرت، ارزن، یونجه) ۱۲۰۰ هکتار (تولید ۴۰ هزار تن)
۴. امکان کشت محصولات زراعی سبزی و صیفی ۱۰۰۰ هکتار (تولید ۱۰ هزار تن)
۵. منابع آبی نسبتاً مطلوب از نظر کمی (۱۱۵۰ مورد)
۶. دسترسی به حرکت عمودی (افزایش عملکرد در واحد سطح) در تولید به جای حرکت افقی (افزایش سطح زیر کشت) (افزایش تولید تا دو برابر فعلی)

فهرست نقاط ضعف (W):

۱. بالا بودن هزینه های تولید - خرده مالکی و کوچک بودن قطعات کشت
۲. فرسوده بودن مکانیزاسیون موجود و عدم وجود ماشینهای کاشت، داشت و برداشت مناسب و در نهایت مکانیزاسیون ضعیف در منطقه
۳. وجود شغلای کاذب در منطقه و روی آوردن قشر جوان به این قبیل شغلها
۴. ضعف سیستم دولتی در تأمین به موقع نهاده های و اعتبارات
۵. قوانین دست و پاگیر در هزینه کرد اعتبارات در سیستم دولتی در زمان روش و نوع هزینه
۶. اقلیم خشک و کویری منطقه و پیامد های ناشی از آن در امر تولید
۷. شوری منابع آب و خاک و اثرات آن در تولید
۸. عدم حاکم بودن منابع نظام بهره برداری مناسب با منطقه در امر تولید
۹. کم رنگ بودن مراکز خرید

فهرست فرصت ها (O):

۱. وجود اعتبارات نسبتاً کافی در راستای طرح های تولیدی
۲. فراهم بودن شرایط تغییر وضعیت مالکیت به منظور مقابله با خرده مالکی
۳. دانش بومی موجود و با تجربه در نسل فعلی و شاغل در بخش کشاورزی

فهرست تهدیدات (T)

۱. مدیریت بی ثبات در بخش کشاورزی و تبعات آن در امر تولید
۲. قرار گرفتن تولید در زنجیر سیاست
۳. نوسانات قیمت تضمینی محصولات و عدم توازن قیمت محصولات در تولید و فروش
۴. واردات و صادرات بی برنامه
۵. خشکسالی
۶. طغیان آفات و بیماریها
۷. حوادث و خسارات قهری

استراتژی (SO)

۱. تلفیق اعتبارات و تلاش برای رسیدن به هدف توسعه عمودی در تولید (افزایش عملکرد در واحد سطح)
۲. افزایش تولید با تغییر نظام بهره برداری حاکم

استراتژی (WO)

۱. استفاده از اعتبارات جهت ترمیم و بهبود وضعیت مکانیزاسیون
۲. تغییر وضعیت مالکیت از خرده مالکی به بزرگ مالکی و تشکیل نظامهای بهره برداری تعاونی و مختلف و چند گزینه ای با توجه به شرایط هر منطقه
۳. همسو کردن قشر جوان با قشر فعلی با تزریق کمک مالی به این بخش

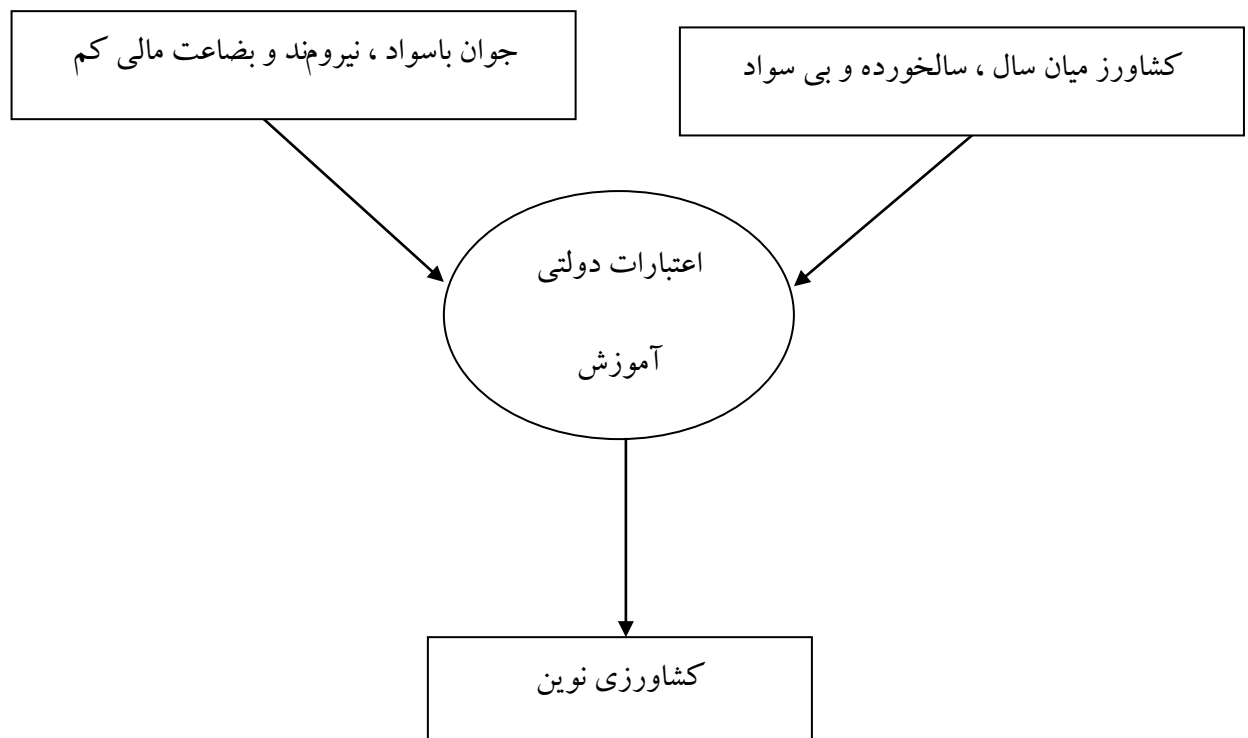
استراتژی (ST)

۱. ثبات مدیریت تولید در عرصه دولتی و ستادی و به طبع آن زیر مجموعه ها و استفاده از منابع خدادادی
۲. تجدید نظر در قوانین و مقررات بیمه و تدوین برنامه اصولی در راستای حمایت از تولید کنندگان در مقابله با حوادث و بلاهای طبیعی با توجه به شرایط اقلیمی و ضریب بالای خسارات غیر قابل پیش بینی اما ممکن و قابل اتفاق.

۳. تلاش برای افزایش تولید در واحد سطح (حرکت عمودی) برای کنترل آفات و بیماریها در عرصه بسته تا در عرصه حرکت افقی.
۴. ایجاد صنایع فرآوری و تبدیلی و احداث واحدهای صنعتی در کلیه زیر بخش های کشاورزی به منظور تقابل با واردات و صادرات بدون کارشناسی.
۵. مدیریت بهینه منابع تولید در مقابله با خشکسالی و امثال آن و هدایت اعتبارات دولتی در این راستا.

استراتژی (WT)

۱. اشاعه و ترویج نظام های بهره برداری بزرگ مالکی و تعاونی و متفاوت و متناوب در عرصه شهرستان.
۲. حمایت از طرح های زیربنایی و توسعه آن بویژه منابع آبی و تصویب قوانین متناسب با منطقه به منظور جلوگیری از اتلاف آب به عنوان عامل اصلی در تولید و سپری کردن خطرات خشکسالی.
۳. استفاده از دستاوردهای نوین علمی در عرصه تولید در مناطق کویری و استفاده از منابع آبی و خاکی بدون کیفیت (شوری و قلیایی بودن منابع).
۴. راه اندازی شبکه تحقیقات در کلیه عرصه های تولید زیرمجموعه بخش کشاورزی به منظور کاهش ضعف های فراوان به عنوان شاخص ترین گزینه.
۵. فعال نمودن مراکز خرید در بخش خصوصی و حمایت ویژه به منظور فرار از سیاست بازی های موجود.

بخش چهارم

آب، خاک، گیاه

قوت (S)

۱. پتانسیل بالقوه اراضی کشاورزی منطقه جهت گسترش کشاورزی و افزایش محصول.
۲. افزایش سطح آگاهی کشاورزان منطقه در زمینه استفاده از علوم جدید کشاورزی و روشهای نوین مکانیزاسیون کشاورزی.
۳. تمایل کشاورزان منطقه جهت ساماندهی کشاورزی در قالب شرکتهای تعاونی تولید و سهامی زراعی.

فرصت (O)

با عنایت به استعداد بالقوه اراضی کشاورزی منطقه در سطح استان و وجود منابع آبی متعدد در سطح شهرستان و امکان زیر کشت بردن اکثر اراضی مستعد منطقه با استفاده از منابع آبی موجود و معرفی شهرستان به عنوان یک قطب کشاورزی در سطح استان و در زمینه بعضی از محصولات در سطح کشور (زیتون- خرما) و در کنار این موضوع ایجاد واحدهای فرآوری محصولات کشاورزی می طلبد تا اراضی سطح شهرستان در قالب شرکتهای سهامی زراعی ساماندهی و اهداف فوق محقق گردد

ضعف (W)

۱. محدودیت منابع آبی با عنایت به وجود خشکسالی و کاهش کمیت و کیفیت منابع آبی بخش کشاورزی.
۲. پایین بودن راندمان استفاده از آب در بخش کشاورزی.
۳. پایین بودن راندمان مکانیزاسیون در بخش کشاورزی.
۴. کم بودن راندمان تولید محصولات بخش کشاورزی.
۵. وجود خرده مالکی در اراضی کشاورزی و تفکیک اراضی بزرگ به واحدهای کوچکتر.

تهدید (T)

با عنایت به اینکه اجرای ساماندهی اراضی کشاورزی در قالب شرکتهای سهامی زراعی و بالتبع آن افزایش راندمان تولید، آبیاری و مکانیزاسیون و نیز احداث صنایع وابسته جانبی مستلزم صرف هزینه گزاف که درعهد

کشاورزان منطقه نمی باشد لذا اجرای طرح فوق مستلزم حمایت‌های مالی درستی بوده که عدم تحقق این هدف اجرای طرح فوق را در ابهام فرو خواهد برد.

استراتژی های (SO)

با در نظر گرفتن پتانسیل بالقوه بالای اراضی منطقه جهت گسترش کشاورزی و افزایش محصولات زراعی و باغی می توان با ساماندهی اراضی کشاورزی و باغی منطقه و تهیه الگوی کشت جهت هر منطقه و اجرای طرح‌های نوین کشاورزی در قالب شرکتهای سهامی زراعی و از محل اعتبارات دولتی این شرکتها و در کنار ساماندهی بخش کشاورزی با ایجاد صنایع وابسته سبب درآمد زایی و افزایش اشتغال در سطح شهرستان گردید.

استراتژی های (ST)

استفاده از پتانسیل بالای اراضی سطح منطقه و افزایش تولید پس از اجرای طرح‌های سهامی زراعی و نیز با استفاده از سرمایه های اندک کشاورزان در قالب اعطای سهام می توان تا اندکی از بار هزینه های احداث طرح‌های فوق کاست.

استراتژی های (WO)

با در نظر گرفتن نقاط ضعف موجود و فرصتهای موجود در منطقه و نیز با توجه به برنامه زمانبندی جهت تبدیل کشاورزی شهرسلفن به عنوان یک قطب در سطح استان، افزایش راندمان آبیاری، افزایش سطح زیر کشت، افزایش تولید، ایجاد صنایع وابسته به کشاورزی در سطح منطقه تنها راهکار موجود ساماندهی اراضی کشاورزی در قالب شرکتهای سهامی زراعی می باشد که موجبات افزایش سطح مکانیزاسیون و راندمان استفاده از آب آبیاری و تولید را به دنبال داشته و جذب اعتبار برای اینگونه شرکتها و تحقق اهداف مدنظر با موانع کمتری مواجه گردد.

اسناتژی های (WT)

با عنایت به لزوم بهبود راندمان آبیاری و تسطیح و یکپارچه سازی اراضی کشاورزی خرده مالک جهت جوابگویی به نیاز کشاورزی منطقه و نیز هزینه گزاف ابتدایی اجرای این طرح ها لازم است تا کمک های دولتی در این زمینه در نظر گرفته شود.

بخش پنجم

آزمی پروسی

نقاط قوت (S)

۱. استفاده دو منظوره از استخرهای ذخیره آب کشاورزی (پرورش ماهیان گرمابی و سردآبی).
۲. شرایط اقلیمی مناسب برای پرورش ماهیان گرمابی.
۳. پرورش ماهی در کنار کشاورزی.
۴. باروری بیشتر محصولات کشاورزی.
۵. ایجاد روحیه نشاط در کشاورز و دامدار.
۶. راندمان بالا، هزینه کم، اشتغال مولد.

نقاط ضعف (W)

۱. نبود بازار مناسب برای عرضه ماهی در فصول مناسب.
۲. وجود واسطه در امر توزیع و فروش.
۳. اقلیم نامناسب در نقاط مرکزی (پست).
۴. تأثیر خشکسالی در پرورش ماهیان سردآبی در مناطق مرتفع.
۵. پایین بودن فرهنگ مصرف آبزیان در خانواده.
۶. عدم مطالعات پلانکتون در رودخانه های فصلی و دائمی.
۷. عدم آگاهی کافی از شرایط پرورش و استفاده بهینه از منابع آب توسط کشاورزان خرده پا.

فرصت ها (O)

۱. استفاده از منابع آبی شور و لب شور در رودخانه های دائمی و فصلی.
۲. استعداد طبیعی منابع آبی شهرستان جهت پرورش آرتمیا و میگو در آب های شور.
۳. افزایش تولید در واحد سطح مزارع پرورش قزل آلا و کپور.
۴. پرورش ماهی در قفس در آب بندها و رودخانه ها.
۵. مشارکت بخش خصوصی در سرمایه گذاری آبزی پروری.

تهدیدها (T)

۱. خشکسالی و کاهش ذخیره آبهای سطحی و سفره های زیر زمینی.
۲. ریسک بالای پرورش آبزیان در برابر عوامل خطرات محیطی.
۳. افزایش قیمت نهاده ها.

استراتژی های (SO)

۱. پرورش ماهی در استخرهای دو منظوره.
۲. شناسایی منابع آبی.
۳. برگزاری دوره های آموزشی در راستای ارتقای اطلاعات متقاضیان برای راه اندازی و توسعه طرح های شیلات.
۴. پرورش آرتمیا در آبهای شور.
۵. پرورش ماهیان خاویاری.
۶. پرورش میگو در منابع آبی شور و لب شور.
۷. احداث واحدهای نمونه یا پایلوت جهت افزایش آبزی پروری در آب های لب شور.
۸. فرهنگ سازی مصرف ماهی در سبد غذایی خانوار.

استراتژی های (WO)

۱. احداث سردخانه.
۲. انجام مطالعات پلانکتونی در منابع آبی.
۳. برگزاری دوره های آموزشی.
۴. توسعه صنایع تبدیلی برای کمرنگ کردن نقش واسطه های در توزیع و فروش.

استراتژی های (ST)

۱. احداث سد های خاکی در بالادست استخر و یا مسیر سیلاب.
۲. گسترش بیمه آبزیان.

استراتژی های (WT)

۱. انجام مطالعات میدانی بر ویژگی های فیزیکوشیمیایی آب.
۲. شناسایی استعداد منطقه در خصوص پرورش تک گونه های بومی.
۳. ایجاد بازار ویژه عرضه مستقیم ماهی و آبزیان.
۴. توسعه تحقیقات کاربردی.
۵. توسعه صادرات ماهی در سطح استانی و ملی.
۶. امنیت غذایی از طریق افزایش تولید محلی ماهی.
۷. ارتقاء کیفیت و کاهش ضایعات در شیلات.

بخش هشتم

توسعه تعاون روستایی

نقاط قوت (S)

۱. وابستگی گسترده توسعه همه بخشهای اقتصادی (صنعت، بازرگانی، و ...) به بخش کشاورزی
۲. ساختمان سازی جامعه هدف (کشاورزان و روستائیان) در قالب تعاونی ها و تشکل های کارآمد، توانمند، یکپارچه و مسئول
۳. تقویت اعمال نظارت بر کار شرکتها (حسابرسی، مالی، عملیاتی و ...)
۴. واگذاری امور به بخش های خصوصی و اجرای سیاستهای اصل ۴۴
۵. عضویت اکثر کشاورزان و روستائیان در شرکتهای تحت پوشش
۶. تقسیم درآمد و سود اصله بین افراد عضو

نقاط ضعف (W)

۱. کمبود سرمایه و سرمایه اندک اعضا
۲. وابستگی درآمد شرکت به یارانه ها
۳. حذف تدریجی یارانه ها
۴. خرد بودن یا فقر سرمایه کشاورزان
۵. کم سواد یا بی سواد کشاورزان

فرصت ها (O)

۱. اجرای قانون نظام صنفی کارهای کشاورزی جهت استاندارد سازی و هویت بخشیدن به مشاغل بخش برنامه پذیر کردن مقوله هدایت، حمایت و نظارت بر مشاغل بخش
۲. ادغام تعاونی های کوچک، زیان ده، ناکارآمد، فاقد سرمایه و ایجاد تعاونی های بزرگتر، قوی تر و کارآمد تر
۳. اصلاح ساختار تعاونی ها و تشکل ها
۴. هدفمند، هماهنگ و یکپارچه سازی مدیریت تعاونی ها و تشکل ها

۵. تقویت ارتباطات الکترونیکی (حسابرسی، مالی، عملیاتی، بازاریابی)
۶. تقویت زیر ساختهای مورد نیاز (ساخت انبار، سردخانه، شبکه حمل و نقل تخصصی، صنایع تبدیلی، تکمیلی، فرآوری و بسته بندی و ....)
۷. ایجاد صندوق تعاون روستایی و توسعه واحد های اعتباری
۸. تامین تسهیلات بانکی (با کارمزد حداقل و تامین وثیقه آسان تر)
۹. ارتقای توان فنی، تخصصی، مهارتی، مدیریتی، و تقویت فرهنگ تعاون، روحیه باور و توان کار جمعی اعضا، ارکان و کارکنان تعاونی ها و تشکل ها
۱۰. تقویت توان مالی و نظارتی تعاونی ها و تشکل ها با تغییر رویکرد پول محوری به برنامه محوری
۱۱. زمینه سازی، ساماندهی، توانمند سازی و جلب مشارکت همه جا نبه کشاورزان در قالب نظام بهره برداری مناسب، کارآمد و پایدار
۱۲. حفاظت و بهره برداری پایدار از منابع آب و خاک و جلوگیری از تخریب منابع
۱۳. جلوگیری از خرد شدن اراضی و تاکید بر تجمیع و یکپارچه سازی
۱۴. ارتقای بهره وری از منابع تولید، کاهش هزینه و تثبیت پایداری تولید
۱۵. هدایت، حمایت و نظارت بر مسئولیت پذیری و پاسخگویی تعاونی ها و تشکل ها در قبال تصدی های واگذار شده
۱۶. واگذاری امور تصدی گری به تعاونی ها و تشکلها با رویکرد اجرای اصل ۴۴
۱۷. روان سازی و سهولت ارائه خدمات بانکی به جامعه زحمت کش و کم توقع کشاورزی
۱۸. توسعه و تعمیم پوشش بیمه اجتماعی و بیمه محصولات کشاورزی
۱۹. کمک در جهت افزایش کمی و کیفی محولات کشاورزی در راستای نیل به خود کفایی محصولات کشاورزی
۲۰. تسهیل واگذاری مسئولیت های تصدی گری به بخش غیر دولتی

تهدیدات (T)

۱. خرد بودن یا فقر سرمایه کشاورزان (۷۰ درصد فقرا در روستاها) و نیز سهم موجودی ۱/۶ درصد از کل سرمایه اقتصاد کشور در بخش کشاورزی
۲. خرده مالکی واحدهای بهره برداری (۸۰ درصد زیر ۱۰ هکتار)

- ۳ کم سواد یا بی سواد کشاورزان (۸۰ درصد)
- ۴ پیری جمعیت کشاورز (۷۲ درصد بالای ۴۰ سال)
- ۵ تعدد عوامل موثر در سیاست گذاری بر برنامه ریزی و اجرای امور خرید تبدیل و فروش محصولات کشاورزی
- ۶ تعدد سطوح مدیریتی و اجرایی در هر حلقه، تعدد حلقه های زنجیره اقتصادی محصولات کشاورزی، ضعف وجود ارتباط سیستمی و عدم واگذاری امور تصدی گری به بخش های غیر دولتی
- ۷ پایین بودن شاخص نرخ رشد بهره وری سرمایه (۲۹ درصدی) نیروی کار (۵/۳ درصدی) و عوامل تولید (۲/۱۳ درصد) و نیز پایین بودن نرخ سرمایه گذاری در بخش کشاورزی
- ۸ پایین بودن ارزش افزوده بخش کشاورزی (۱۳/۹۶ درصد کل اقتصاد کشور در سال ۱۳۸۵)
- ۹ مدیریت ناهماهنگ و عدم عملکرد منظم - منسجم و شبکه ای کل زنجیره اقتصادی محصولات کشاورزی
- ۱۰ توزیع عادلانه سود ناشی از تولید - جمع آوری - تبدیل و فروش در طول زنجیره اقتصادی محصول
- ۱۱ تضعیف انگیزه تولید و افزایش ریسک سرمایه گذاری در هر یک از حلقه های زنجیره اقتصادی محصول
- ۱۲ خروج از برنامه پذیر شدن تولید و تنظیم بازار محصولات کشاورزی

بخش هشتم

امور عشائری

نقاط قوت (S)

۱. سابقه تاریخی ایران در زمینه جامعه عشایر
۲. وجود گونه های اصیل و نژاد های خاص دامیدر جامعه عشایر
۳. کفایت در تولید گوشت
۴. ارائه خدمات کارشنایان در زمینه کاشت، داشت و برداشت
۵. تمایل مدیران به استفاده از تکنولوژی
۶. برگزاری دوره های آموزشی برای مدیران و کارکنان
۷. انگیزه نیروی انسانی
۸. وضعیت بودجه تخصیص بودجه
۹. امکانات آموزشی نیروی انسانی
۱۰. وضعیت برنامه ریزی در مدیریت آمار و اطلاع رسانی
۱۱. فراهم آوردن بستر مناسب جهت اسکان و تغییر نوع معیشت آنان از دامداری صرف به دامپروری توام با کشاورزی
۱۲. مطالعه مناطق عشایری قبل از اسکان
۱۳. تعریف شاخصهایی برای واگذاری زمینهای کشاورزی
۱۴. ایجاد شهرکهای برای اسکان عشایر
۱۵. سازماندهی عشایر با عنوان شرکت تعاونیها
۱۶. مدیریت مراتع به دست بهره برداران و ایجاد تعادل دام و مراتع
۱۷. ایجاد مراکز بهداشتی، آموزشی، رفایی، مخابراتی و ... در کانون های اسکان
۱۸. راه اندازی مراکز مذهبی در کانونهای اسکان
۱۹. همکاری و هماهنگی بین سازمانهای دولتی
۲۰. تغییر معیشت عشایر از دامداری به کشاورزی
۲۱. تغییر روش زندگی عشایری به سوی زندگی روستایی
۲۲. ارتقای درآمد عشایر اسکان یافته
۲۳. انجام مطالعات دقیق جهت شناسایی جاذبه های گردشگری

۲۴. ایجاد امنیت برای گردشگران در همه مناطق کشور
۲۵. ایجاد استراحتگاههای مناسب در مناطق عشایر جهت گردشگران
۲۶. توسعه راههای مناسب در مناطق عشایری
۲۷. آموزش عشایر جهت بهسازی صنایع دستی

نقاط ضعف (W)

۱. فراهم نبودن زمینه برای مشارکت همه اقشار بویژه اقشار آسیب پذیر
۲. نا آشنایی عشایر با اصول کشاورزی
۳. منابع مالی محدود و بودجه نا کافی
۴. ناهماهنگی و نبود همکاری کامل بین سازمانها و ارگانها
۵. عدم شناخت جامعه عشایر به دستگاهها اجرایی کشور
۶. دیوانسالاری اداری و کانالهای ارتباط طولانی
۷. بی توجهی به همه اقشار جامعه عشایری از جمله زنان
۸. بهره برداری نکردن از نتایج مطالعات انجام شده خصوصا در زمینه مسائل اجتماعی عشایر
۹. ضعیف بودن پایه های اقتصادی خانوار عشایری
۱۰. جاگزین نداشتن شغل و فعالیت مناسب بجای دامداری
۱۱. مثل آب آشامیدنی
۱۲. عدم دسترسی به اطلاعات مورد نیاز
۱۳. عدم توجه به بازار سازی در زمینه دام عشایر و آثار دستی
۱۴. عدم توجه به تبلیغات مناسب نسبت به عشایر
۱۵. عدم تامین منابع مالی مورد نیاز جهت ساماندهی به عشایر
۱۶. نا امن بودن مناطق عشایری
۱۷. عدم توجه به تولید
۱۸. ضعف در فراوری

۱۹. عدم شناخت و توجه کافی دانشگاهیان نسبت به جامعه عشایر
۲۰. عدم توجه به آموزش در سطح خواص و متخصصین
۲۱. عدم شناخت مسئولین از عشایر به عنوان قشر سوم جامعه
۲۲. ناکافی بودن میزان بودجه تحقیقاتی
۲۳. مدیریت ضعیف تحقیقاتی
۲۴. مدیریت ضعیف اطلاعاتی در ارتباط با عشایر
۲۵. ارتباطات ناکارآمد سازمانی
۲۶. سیستم تشویق و تنبیه کارکنان
۲۷. مکانیزم های برای ایجاد انگیزه در پرسنل
۲۸. انگیزه نیروی انسانی در مدیریت آمار و اطلاع رسانی
۲۹. روحیه و دیدگاه کارکنان در مرکز
۳۰. مهارت نیروی انسانی
۳۱. وضعیت بودجه و اعتبارات مدیریت آمار و اطلاع رسانی
۳۲. تخصیص بودجه و اعتبارات
۳۳. هماهنگی بین استان ها
۳۴. اعتبارات توازن منطقه
۳۵. اعتبارات ملی
۳۶. ناشناخته بودن جاذبه های گردشگری مناطق عشایری و ضعف تبلیغات
۳۷. ضعف ارتباط شرکت ها و موسسات گردشگری با عشایر
۳۸. ضعف سازو کارهای گردشگری در داخل و خارج کشور
۳۹. شناخت نداشتن جامعه عشایری از ماهیت و مزایای گردشگری
۴۰. نبودن آژانس های تخصصی ویژه مناطق عشایری
۴۱. نبودن سازو کار مناسب برای بهره گیری عشایر از درآمد گردشگری

فرصت ها (O):

۱. رهنمودهای مقام معظم رهبری در خصوص عشایر
۲. رهنمود های حضرت امام (ره) در مورد عشایر
۳. آئین نامه ساماندهی عشایر
۴. فرهنگ جامعه عشایر
۵. اهداف بر اساس سند توسعه استان
۶. اجرایی شدن مصوبه مورخه ۸۴/۰۱/۱۴ هیئت محترم وزیران
۷. تنوع نژاد های برتر در میان دام عشای
۸. کفایت و توانائی در تولید گوشت کشور
۹. وجود مردانی با اراده قوی جهت حفظ مرز های کشور
۱۰. قانون برنامه چهارم توسعه (ماده ۱۹)
۱۱. وضعیت بازار گوشت و دام کشور
۱۲. توجه مسئولین در خصوص حمایت از پرسنل اجرایی
۱۳. ایجاد فرصت عالی برای نمایش همکاری دولت با مردم
۱۴. فرصت برای افزایش مهارتها و بالا بردن کیفیت فعالیتهای کشاورزی از طریق آموزش
۱۵. ایجاد زمینه اشتغال برای جوانان عشایر

تهدید ها (T):

۱. خشکسالی
۲. بیکاری جوانان عشایر
۳. عدم اعتبارات لازم جهت ساماندهی عشایر
۴. وضعیت امنیت اقتصادی کشور
۵. مواجه شدنم با تورم بازار
۶. حوادث طبیعی
۷. تخریب محیط زیست

۸. تغییر مدیریتها و آگاهی ناکافی ناشی از آن
۹. تغییر سیایت های مدیریتی
۱۰. ناپایداری اقتصاد کلان و محیط سیاسی
۱۱. ارتقا نیافتن مهارتها به علت فقدان سرمایه ها
۱۲. نداشتن دانش کافی نسبت به کاشت، داشت و برداشت
۱۳. عدم شناخت کافی دستگاههای اجرایی از قشر عشایر
۱۴. تهدید بالا دستی ها نسبت به گرفتن اعتبارات مرکز
۱۵. نبودن فرهنگ استفاده و بهره گیری از زمین های کشاورزی در بین جامعه عشایر
۱۶. وضعیت تحقیق و توسعه
۱۷. وضعیت اعتبارات در نظر گرفته شده در طرح اسکان عشایر
۱۸. عدم همکاری سازمانها و ارگانهای دولتی در ساماندهی عشایر
۱۹. سازمان آب منطقه ای در امر واگذاری حفر چاه عمیق کشاورزی
۲۰. نقشه یلات بانکی
۲۱. عدم برنامه ریزی در خرید دام
۲۲. زمین مورد نیاز جهت احداث سایت های اسکان
۲۳. خدمات مورد نیاز به جامعه عشایر

بخش هشتم

باغبانی و حفظ نباتات

پتانسیل ها در شهرستان:

- ۱- امکان پرورشی محصولات گرمسیری و سرد سیری با توجه به تنوع اقلیمی (ارتفاع از سطح دریا در بعضی مناطق ۷۰۰ متر و در بعضی مناطق ۲۲۰۰ متر).
- ۲- امکان صادرات محصولات باغی به کشورهای خارجی با توجه به هم مرز بودن با کشور افغانستان.
- ۳- وجود دشتهای وسیع با منابع آبی بکر جهت توسعه باغات خرما - زیتون - پسته.
- ۴- قابلیت های توسعه کشت گلخانه هایی که در ظرفیت های تولید صیفی جات.
- ۵- برخورداری از ظرفیت های انسانی بویژه جمعیت جوان و فعال.

محدودیت یا چالشها:

۱. خشکسالی: مهمترین چالش موجود در چند سال اخیر مشکل خشکسالی در منطقه است به صورتی اکثر منابع آبی خشکیده از که این امر باعث شده است اکثر باغات دارای میوه های هسته دار و دانه دار با خسارت کلی مواجه شوند.
۲. بازدهی کم باغات: بازدهی مالی باغات بدلیل عملکرد پایین محصول که ناشی از عواملی همچون خشکسالی یا دانش فنی پایین باغداران و ۰۰۰ می باشد از لحاظ مالی نمی تواند جوابگوی نیازهای مالی باغداران باشد. لذا باغداران احیاء، توسعه و نگهداری باغات را به صورت یک حرفه فنی دنبال می نمایند.
۳. عوامل محدود کننده: عوامل محدود کننده در شهرستان شامل آب و هوای خصوصا مسئله بادهای ۱۲۰ روزه کیفیت نامطلوب آب آبیاری در بعضی مناطق بافت سبک و کمبود مواد آلی خاک و تابستان های گرم و طولانی است.
۴. اشتغال کاذب غیر مولد: بهره دهی بسیار بالای بعضی شغل های کاذب از جمله قاچاق سوخت و سایر نهاد های کشاورزی منجر گردید تا به احیاء و توسعه باغات توجه نشود.
۵. عدم تمکن مالی باغداران: وضعیت نسبتا نامناسب مالی بسیاری از باغداران منطقه امکان اجرایی طرحهای بزرگ همانند اجرای طرح های آبیاری تحت فشار و مکانیزاسیون باغات را از آنها سلب نماید.
۶. خرده مالکی بهره برداران بخش کشاورزی: با توجه به گستردگی مسئله خرده مالکی در شهرستان امکان اجرای پروژه های زیر بنایی و توسعه بخش باغبانی به سختی امکانپذیر است.

۷. عدم وجود صنایع تبدیلی: عدم وجود ابتدایی ترین کارخانجات صنایع تبدیلی و فن آوری محصولات باغی که باعث شده این عامل به عنوان یک عامل بازدارنده باشد.
۸. کمبود نیروی کارآمد ماهر و متخصص.

راه کارهای بلند مدت و کوتاه مدت:

۱. ارایه طرح جامع باغبانی شهرستان: در بسیاری از کشور های توسعه یافته و در حال توسعه طرح های جامع بخش کشاورزی تدوین شده می باشد. لذا با توجه به شرایط آب و هوایی منطقه لزوم ارایه طرح جامع باغبانی که شامل تنوع محصولات باغی در هر یک از تقسیمات شهرستان و با توجه به یافته های جدید علمی و روش های نوین مشخص گردد و باغ دارانی تحت پوشش کمک های یارانه ای قرار گیرند که در اجرای این طرح کوشا باشند.
۲. گسترش سیستم های آبیاری تحت فشار
۳. هدفمند کردن یارانه های دولتی در بخش باغبانی: یارانه های دولتی بجای مصرف در نهادهای مانند سوخت کود-سم-برق...به محصولات تولیدی (افزایش قیمت خرید تضمینی) تعلق گیرد.
۴. کاهش نرخ تسهیلات بانکی بویژه در مناطق محروم
۵. توسعه فرهنگ بیمه محصولات باغی
۶. ارتقاء دانش فنی بهره برداران بخش باغبانی: آموزش باغداران و بازدیدهای علمی مناسب، استفاده از کارشناسان ناظر باغات
۷. تقویت تعاونی های تولید و شرکتهای سهامی زراعی: فرهنگ سازی مناسب برای مشارکت جمعی باغداران و سایر تولید کنندگان بخش کشاورزی و حمایت و بیه از تشکلهای بوجود آمده.
۸. تهیه آمار دقیق سطح زیر کشت محصولات باغی و دشت های قابل توسعه باغات.
۹. ایجاد مجتمع های گلخانه ای و تولید محصولات ارگانیک.
۱۰. توسعه مبارزه بیولوژیک در مزارع و باغات و گلخانه ها که منجر به کاهش مصرف سموم و اثرات سوء زیست محیطی می گردد.
۱۱. احداث کلینیک های گیاهپزشکی در شهرستان به منظور برقراری تماس بیشتر با کشاورزان و بهره برداران.
۱۲. برقراری بیمه به کشاورزان خسارت دیده از بیماری زنگ زرد در مزارع غلات در مناطق محروم
۱۳. گسترش شبکه های مراقبت محصولات زارعی و باغی در مناطق تحت پوشش.
۱۴. افزایش واردات و صادرات محصولات کشاورزی.

بخش هشتم

امور دام

نقاط قوت (S)

۱. وجود ذخایر ژنتیکی دام سبک و سنگین (شتر، گوسفند بلوچی، بز کرکی جنوب خراسان).
۲. دانش بومی منطبق با روز در امر دامداری های سنتی.
۳. دسترسی به مراکز علمی پژوهشی و امکان تربیت و بکارگیری نیروهای متخصص.
۴. وجود نیروی انسانی کارآمد و مؤثر در امر تولید پروتئین حیوانی.
۵. اشتغال اصلی مردم منطقه به امر دامداری.
۶. بهینه بودن تولید فرآورده های دام در کنار کشاورزی مولد و سازنده.
۷. موقعیت و تنوع اقلیمی و استراتژیک جغرافیایی شهرستان.

نقاط ضعف (W)

۱. توان مالی ضعیف دامداران و عشایر که موجب کاهش ضریب سود رسانی مطلوب و افت تدریجی تولید در مقابل عرضه شده است.
۲. نبود استراتژی مدون و اصولی و در عین حال کاربردی در نظام قیمت گذاری نهاده های کشاورزی و دامداری. مبادلات به طور عرضه و تقاضا به شکل واسطه گری انجام می شود.
۳. دخالت دولت در سیاست های تعیین قیمت و وجود واسطه ها در امر توزیع که منجر به عدم توازن اقتصاد تولید و کم شدن سهم دامدار از درآمدهای تولید شده است.
۴. هزینه ای شدن تفکرات و عدم تمایل دامدار به استفاده از دانش متخصصان در امر تولید.
۵. عدم وجود مراکز فرآوری و بسته بندی که منجر به خرید ارزان محصولات از دامدار و خروج تولیدات بومی از شهرستان شده است.
۶. عدم استفاده از انرژی های نو و سازگار با محیط زیست. انرژی های باد و خورشید در شهرستان ارزان قیمت، بهینه، اقتصادی است.
۷. نبود بستر لازم برای شفاف سازی قیمت تضمینی محصولات و فرآورده های دام، طیور و آبزیان.
۸. مشخص نبودن جایگاه بخش خصوصی در امر تولید، توزیع و فروش محصولات.

۹. ناکارآمدی تعاونی های در جذب سرمایه های فرابخشی و عدم تمایل دامداران به سرمایه گذاری به صورت تعاونی های خود جوش و محلی.
۱۰. ریسک پذیری بالای مشاغل دامپروری و کشاورزی.
۱۱. همبستگی بالای دامپروری با کشاورزی. زنجیره های آب، اقلیم، آب و هوا، کشاورزی=نهاده های دام که موجب وابستگی شدید امر دامداری به شرایط محیطی و غیر قابل کنترل و تغییر نموده است.

فرصت ها (O)

۱. توانمندی شهرستان در ایجاد قطب تولید گوشت قرمز و با درجه کیفیت بالا.
۲. فراهم بودن زمینه مشارکت قوی مردم در شکل های تولیدی.
۳. تطبیق الگوی تولید با نیاز و سلیقه جامعه. می توان سهم گوشت شتر را در سبد غذایی خانوار را مشخص و تثبیت نمود.
۴. تولید و عرضه غذاهای عملگر با خصوصیات درمانی و پیشگیرنده.

تهدیدها (T)

۱. خشکسالی و متعاقب آن کاهش سطح تولید نهاده های دام، طیور و آبزیان.
۲. مهاجرت، تضعیف روحیه اشتغال به دامپروری در متولیان امر تولید.
۳. کاهش شدید اشتیاق تولید درآمدزا و سوق به سمت خود مصرفی.

استراتژی های (SO)

۱. توسعه تولید صنعتی با ایجاد مراکز اصلاح نژاد و معرفی سویه های بهنژاد پر تولید.
۲. همراهی کارشناس دامپروری با دامدار در فضای غیر رقابتی. استفاده از دانش روز در کنار دانش بومی با ایجاد و توسعه تعاونی های ترویجی-آموزشی.
۳. شناخت سلیقه، بازارهای ملی و توسعه بخش دامپروری در این راستا.
۴. گسترش شکل های محلی و خودجوش از طریق مجتمع های کوچک روستایی (محله های دامداری).

۵. استفاده از موقعیت اقلیمی. گسترش ظرفیت تولید عسل با خصوصیات درمانی و کلنی های پرورش ملکه در مناطق مختلف شهرستان بطوری که می توان در تمام فصول سال تولید عسل داشت.
۶. سازماندهی تولید کنندگان در ساختار و قالب جامع (صنفا سازی). میتوان تعاونی های تولید را به سمت تخصصی شدن هدایت نمود.

استراتژی های (WO)

۱. قیمت گذاری محصولات دامی از طریق تشکل ها و تعاونی های تولید با نظارت سازمانی.
۲. گسترش بیمه و کاهش مخاطرات سرمایه گذاری در بخش کشاورزی.
۳. کاهش وابستگی به انرژی های آلاینده و هزینه ای از طریق تجهیز چاه ها و صنایع کشاورزی به انرژی های نو.

استراتژی های (ST)

۱. اقتصادی کردن تولید از طریق افزایش بهره وری. تولید منطقه ای و سازماندهی تولید کنندگان در قالب صنوف دامپروری از طریق تخصصی کردن تعاونی های تولید، دامپروری و خدماتی.
۲. افزایش درصد استفاده از منابع جدید جیره خوراکی در تغذیه دام. افزایش سطح سیلو و کاهش ضایعات مزرعه ای.
۳. تبدیل دامداری های سنتی موجود به دامداری های کوچک سنتی بهداشتی و تشکیل مجتمع های مشارکتی از طریق اجماع این دامداری ها با واسطه ی تعاونی ها.

استراتژی های (WT)

۱. گسترش فضای کسب و کار با تکیه بر آموزش و فعالیت های ترویجی.
۲. شناسایی نقاط مستعد توسعه دامپروری شهرستان با تکیه بر قابلیت ها و استعداد های طبیعی.

۳. آمایش سرزمینی مناطق مختلف شهرستان در قالب شترداری، گاوداری های گوشتی و شیری، پورش زنبورعسل و طیور و ماکیان صنعتی و زینتی.
۴. مطالعه بر خصوصیات ارقام مختلف گیاهی و مواد مغذی آنها به منظور جایگزینی در جیره ها.
۵. شاخص بندی عرضه محصولات و اقدام جهت برگشت سرمایه های بومی و محلی.

بخش نهم

امور اراضی

نقاط قوت (S)

۱. وجود دشت های وسیع و مستعد و بکر در شهرستان.
۲. وجود نیروی انسانی با پشتوانه تجربه.

نقاط ضعف (W)

۱. سخت گیری و بعضاً مخالفت نهادهای ذیربط با حفر چاه ها.
۲. موازی کاری و بروکراسی اداری در خصوص اراضی.

فرصت ها (O)

۱. ایجاد اشتغال مولد
۲. افزایش تولید محصولات کشاورزی
۳. استحصال از منابع آبی جدید

تهدیدها (T)

۱. خشکسالی و کاهش سطح آب در سفره های زیر زمینی.

استراتژی های (SO)

۱. با توجه به نیروی کار فراوان و دشت های وسیع مستعد می توان ایجاد اشتغال نمود و گام موثری در جهت افزایش تولیدات کشاورزی برداریم.

استراتژی های (WO)

۱. با وجود سیل انبوه افراد بیکار می توان نهادهای ذیربط را مجاب نمود تا همکاری نمایند.

استراتژی های (ST)

انجام عملیات آبخیزداری و مهار و پخش سیلاب.

استراتژی های (WT)

۱. با انجام فعالیت های آبخیزداری می توان از اثرات سوء حفر چاه ها جلوگیری نمود . بدین منظور حفر و تجهیز ۳۰ حلقه چاه عمیق و نیمه عمیق در دشت های مستعد شهرستان (علی آباد، رخنه و ...) پیشنهاد می گردد.
۲. دشت های رخنه، دهمرغ، دهسلم، بنی، علی آباد، حیدرآباد و چاه های چاه خرما، چاه مگو، گیشه چاه، معدن، ثمن آباد نهبندان دارای پتانسیل های قوی در زمینه سرمایه گذاری کلان می باشد.

بخش دهم

منابع طبیعی و آبخیزداری

نقاط قوت (S)

۱. نیروی انسانی مستعد و جوان.
۲. حمایت و استقبال دولت خدمتگذار از طرح ها.
۳. درآمد و سرمایه مردمی.
۴. نخبگان و ذی نفوذان بومی خارج از شهرستان.

نقاط ضعف (W)

۱. جمعیت زیاد مصرف کنندگان (تولید کم و خدمات بیشتر).
۲. پایین بودن درآمد و بنیه مالی و نرخ سرمایه گذار عموم مردم منطقه.
۳. پایین بودن سطح علمی و میزان مهارت های فردی و تخصصی مردم و کارکنان دولت.
۴. عدم استفاده از دانش و سواد نخبگان بومی و مهیا نمودن شرایط جهت زندگی آنها در شهرستان
۵. عدم شناخت و احراز اهمیت و جایگاه منابع طبیعی (آب، مراتع، جنگلها، محیط زیست) در بین مردم و حتی مسوولین به عنوان زیربنا و منابع توسعه شهرستان.
۶. عدم تمایل مردم جهت مشارکت در اجرای پروژه های منابع طبیعی و حتی عدم اعتماد آنها.
۷. فقدان فرهنگ و الگوی مصرف صحیح از منابع آب در بخش های کشاورزی، بهداشت و پایین بودن راندمان کشاورزی و ایجاد بیلان منفی آب.
۸. کاهش منابع آب زیر زمینی و عدم استفاده از آبهای سطحی.
۹. اقلیم گرم و خشک شهرستان، بدی آب و هوا، بارندگی کم و با توزیع غیر یکنواخت، درجه حرارت بالا، بادهای ۱۲۰ روزه.
۱۰. عدم برنامه صحیح و مدیریت اصولی در به ره برداری از منابع به ویژه مراتع بطوری که مراتع بکر و غنی در بعضی نقاط و مراتع بحرانی و با سیر قهقرایی در بعضی مناطق به چشم می خورد.

فرصت ها (O)

۴. وجود دانشگاه ها و مراکز آموزشی در منطقه جهت تعلیم، آموزش و فرهنگ سازی.
۱. حجم نسبتاً زیاد آبهای سطحی و روانابها ی قابل استحصال در حوزه های آبخیز در حدود ۲۵ میلیون متر مکعب متوسط سالانه.
۲. وجود بیش از یکصد سازه آبخیز در سطح شهرستان با توانایی استحصال رواناب به حجم حدود ۵ میلیون متر مکعب.
۳. وسعت نسبتاً زیاد مراتع و جنگل های شهرستان شامل مراتع ییلاقی و قشلاقی قابل استفاده در تمام فصول سال.
۴. تنوع خوب گونه های گیاهی و جانوری با توجه به وضعیت توپوگرافی و مورفولوژی شهرستان و وجود میکروکلیمای مختلف.
۵. وجود درختان و درختچه های جنگلی با ارزش ژنتیکی و توان اکولوژیکی بالا مانند بنه، بادامشک و تاغ با تولید محصول انبوه و فوائد فراوان.
۶. دارا بودن بیشترین معادن در سطح استان خراسان جنوبی شامل انواع گرانیت ها، منیزیت، کرومیت، مس، آهن، سرب و سربیس.
۷. وجود جاذبه ها و رخساره های زیبای کویر لوت، تپه های ماسه ای، نمکزار تالاب کجی سهل آباد، پارک های جنگلی، آبشارهای فصلی، ییلاقات زیبا جهت جذب گردشگر و رونق اکوتوریسم داخلی و خارجی.
۸. وجود انرژی باد و خورشید به میزان فراوان و قابلیت استفاده از آن.
۹. وجود گیاهان دارویی متنوع و بسیار مفید و قابل استخراج و برنامه ریزی در سطح شهرستان.

تهدیدها (T)

۱. بیکاری جوانان و ایجاد و رواج مشاغل کاذب و مضر و واداشتن قشر فعال و پر انرژی جامعه به حرفه های بی فایده.
۲. مهاجرت و هجوم مردم از روستاها به شهرها و از شهر نهبندان به شهرهای بزرگتر که این امر عاوه بر به هم زدن تعادل در بهره وری از منابع طبیعی، کاهش امنیت در منطقه، تمرکز گرایی بیش از حد در نقاط بحرانی

شهرها و عدم جوابگویی منابع آب در شهرها و کلان شهرها، بلا استفاده ماندن از منابع ارزشمند آب و خاک موجود در روستاها و کاهش تولید، باعث ایجاد معضلات و مشکلات فراوان اجتماعی، امنیتی در شهرها نیز می گردد.

۳. رشد تصاعدی جمعیت و تمرکزگرایی آن در نقاط بحرانی شهرها به همراه بهره برداری غیر اصولی و بیش از ظرفیت منابع آب، خاک و مراتع.

۴. خشکسالی های طولانی، افزایش وقوع سیلاب های سنگین و مخرب، افزایش فرسایش خاک و از دست رفتن خاک ارزشمند زراعی و مرتعی و پر شدن مخازن سدها و سازه های آبیگر.

۵. تخریب مراتع و جنگل ها به اشکال و انواع مختلف بوته کنیف شخم ارا ضی، چرای بی رویه، استفاده از سوخت های هیزمی بجای سوخت های فسیلیدر اکثر نقاط دور افتاده.

۶. آلودگی محیط زیست، آلودگی هوا و اتمسفر، گرم شدن کره زمین و تغییرات اقلیمی از تهدیدات جهانی هستند.

۷. نوسانات شدید منابع اصلی تامین آب در اثر کاهش بارندگی و بروز خشکسالی ها خصوصاً قنوت که مراکز جمعیت روستایی را تامین می کنند.

۸. مصرف نامناسب کودها و سموم شیمیایی و مواد آوده کننده آب و خاک.

۹. پتانسل بالای بیابانی شدن سطح وسیعی اط اراضی شهرستان به دلیل شکنندگی اقلیمی، بروز خشکسالی، سبادهای گرم.

۱۰. مسن بودن درختان جنگلی به ویژه بنه و تعداد کم نهال های جوان و کاهش زادآوری اشجار جنگلی بصورت طبیعی.

۱۱. افت سطح آب های زیر زمینی، شور شدن آنها و احتمال نشت دشت ها بر روی سفره های آب زیر زمینی که خسارات جبران ناپذیری را در این صورت به همراه خواهد داشت. از جمله با نشت دشت ها و پر و متراکم شدن منافذ خاک در عمق، سفره های آب زیر زمینی به طور کلی از بین رفته و دیگر امکان تغذیه و نفوذ آب در عمق خاک نخواهد بود.

استراتژی های (SO)

۲. انجام مطالعات آمایش سرزمین و تعیین کاربری اراضی، شناخت پتانسیل ها و استعدادها و ماطق بحرانی و برنامه ریزی، تعدیل و توزیع یکنواخت جمعیت های مصرف کننده شامل انسان و دام بر طبق قابلیت های مناطق و بهره برداری بهینه و مطلوب از کلیه پتانسیل ها.
۱. مهیا نمودن شرایط و تشویق و ترغیب جوانان جهت ادامه تحصیل در مراکز دانشگاهی و فراگیری علوم و فنون مختلف.
۲. اختصاص درصدی از اعتبارات دولتی به بخش تحقیق، مقاله نویسی، طرح نویسی جهت ترغیب کارشناسان در راستای استفاده از فرصت های موجود و همکاری و مشارکت با سرمایه داران.
۳. تاسیس شرکت های تعاونی مختلف با شرکت اقشار مختلف مردم اعم از سرمایه دار، تحصیل کرده و کارآمد جهت به حرکت در آوردن چرخ های اقتصادی شهرستان و افزایش تولید و اشتغال زایی.
۴. اهتمام بیش از پیش دولت و حمایت و تخصیص بیشتر اعتبارات دولتی جهت اجرای پروژه های آبخیزداری و احداث سد های خاکی کوتاه در حوزه های آبخیز جهت استفاده از راوناب های سطحی و تغذیه سفره های اب زیر زمینی.
۵. آموزش و ترویج فرهنگ منابع طبیعی و توغیب و توجه مردم جهت احداث کارگاه های روغن کشی بنه و بادامشک و استفاده از محصولات دیگر درختی وارداتی.
۶. تجمیع و تبدیل دامداری سنتی و سبک به صنعتی و سنگین با ارائه تسهیلات و اشاعه و تبلیغ فرهنگ آن به منظور کاهش فشار به عرصه های مرتعی و جنگلی.
۷. حمایت و تسریع در روند احیاء و توسعه جنگل ها و مراتع شهرستان با توجه به فواید و قابلیت های زیاد آنها بوسیله اجرای پروژه های مدیریت جنگل، اصلاح و توسعه مراتع، حفاظت و مراقبت از جنگل ها و مراتع.
۸. احداث کارخانه های فرآوری سنگ های معدنی، محصولات کشاورزی و دامی در جهت استفاده فوخت ها و عاید شدن سود آنها به مردم منطقه و جلوگیری از خروج و صادرات محصولات بصورت خام.
۹. تحقیق و مطالعه بیشتر در جهت استفاده از انرژی های باد و خورشید.
۱۰. رواج صنعت گردشگری و معرفی جاذبه های دیدنی شهرستان به همگان.

استراتژی های (WO)

۱. جمعیت زیاد مصرف کننده را می توان با تقویت فعالیت های کشاورزی، زارعی، باغی و دامی البته با رفع محدودیت آب و استفاده از آبهای سطحی مهار شده و اصلاح الگوی مصرف به جمعیت تولید کننده تبدیل نمود.
۲. برگزاری کلاس ها و دوره های آموزشی در زمینه حرفه های مختلف کشاورزی، صنعت و ... و برگزاری اردوهای آموزشی و بازدید از پروژه های موفق سایر نقاط کشور، ایجاد رقابت و تشویق نمونه ها و برگزاری مسابقات می تواند در جهت افزایش سطح آگاهی و اطلاعات و پشتکار و روحیه کاری مردم مؤثر باشد.
۳. برگزاری گردهمایی و سمینارهای مختلف جهت تعیین تبیین و سیاست ها و تبلیغ و اشاعه فرهنگ و اهمیت منابع طبیعی در سطح شهرستان.
۴. اجرای پروژه های جنگلکاری و مرتعکاری و مهار و ذخیره سیلاب ها می تواند در تلطیف و تعدیل هوا، افزایش رطوبت هوا مؤثر واقع گردیده و در کاهش فرسایش بادی و مهار طوفان های شن تاثیر بسزایی خواهد داشت.
۵. با مطالعه و برنامه ریزی می توان مدیریت صحیح چرا و استفاده از مراتع را اعمال نمود.
۶. منابع آب زیر زمینی را می توان با اجرای پروژه های آبخیزداری و مهار و ذخیره اب های سطحی تقویت و تثبیت نمود.

استراتژی های (ST)

۱. با توجه محدود بودن و کاهش شدید منابع آب، اشتغالزایی جوانان در بخش ک کشاورزی خیلی امکان پذیر نخواهد بود و بخش کشاورزی مأموریت دارد با تثبیت شغل جمعیت کشاورز میزان تولید و بهره برداری بهینه را در واحد سطح افزایش دهد و پیشنهاد می گردد بخش صنعت فعال گردیده و از جوانان در تولد مواد صنعتی عم استفاده شود.
۲. برای جلوگیری کاهش مهاجرت ها بایستی در روستاها سرمایه گذاری کلان صورت گیرد تأمین آب شرب و کشاورزی، از مهمترین عوامل تثبیت جمعیت روستاها می باشد که با اجرای پروژه های آبخیزداری، لای روبی قنوات، احداث استخر ذخیره آب، اصلاح روش های آبیاری امکان پذیر می باشد. فراهم آوردن امکانات

- آموزشی، رفاهی، جاده دسترسی، بهداشت، مسکن مناسب و تأمین علوفه مورد نیاز دام و اصلاح مراتع از دیگر عوامل مهم تأثیرگذار در تثبیت جمعیت روستاها می باشد.
۳. با انجام مطالعات کارشناسی و دقیق و پتانسل منابع طبیعی (آب، خاک، مراتع و کشاورزی) در همه مناطق شهرستان برآورد و بهره برداری و استفاده از آنها بر طبق حد مجاز و مبنی بر توسعه پایدار طولانی مدت صورت گیرد.
۴. اجرای عملیات آبخیزداری (احداث سدهای خاکی کوتاه و بندهای رسوبگیری گابیونی و سنگ و ملاتی) از بهترین راهکارهای مقابله با پدیده های خشکسالی، سیل و فرسایش خاک به شمار می آید.
۵. بسیج همگانی اقشار مختلف جامعه جهت جلوگیری از تخریب منابع طبیعی و حفاظت و مراقبت جدی مراتع و جنگل ها به همراه اجرای صحیح و اصولی پروژه های اصلاح مراتع، جنگلکاریها، قرق و منابع طبیعی و جلوگیری از بیابانزایی و تلطیف هوا و داشتن محیط زیست پاک بسیار مفید و موثر واقع گردد.
۶. اصلاح الگوی مصرف آب در بخش بهداشت شهری و بویژه بخش کشاورزی بسیار حایز اهمیت و ضروری می باشد. هدفمند کردن یارانه ها در بخش آب، نصب کنتور آب بر سر حلقه چاه های کشاورزی و کنترل بهره برداری آب حتی اگر به کاهش تولیدات کشاورزی منجر گردد در حال حاضر ارجحیت دارد.

استراتژی های (WT)

۱. با بازاریابی مناسب در سراسر کشور و حتی خارج کشور می توان از گیاهان دارویی و فرآورده های بسیار فرعی مراتع و جنگل های شهرستان استفاده نموده و اشتغالزایی و تولید را افزایش داد.
۲. صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات و بسته بندی آنها را رونق داده و جهت تأمین محصولات خام، پروژه های بیولوژیک مرتعکاری و جنگلکاری را با شدت بیشتر اجرا نمود.
۳. با توجه به بالا بودن هرم سنی فعالان بخش کشاورزی، تأمین شرکت های تعاونی، توجیه، ترویج و آموزش کشاورزی به جوانان، مکانیزه نمودن فعالیت های کشاورزی می توان جوانان را به این بخش وارد نموده از انرژی آنها استفاده مطلوب تر نمود.
۴. امنیت و امید سرمایه گذاری در بخش کشاورزی را با انجام اقدامات پیشگیرانه در مقابل تهدیدات سیل، خشکسالی و کم آبی، اشباع بازار و عدم تقاضای موقتی محصولات کشاورزی و .. را افزایش داده تا خطر ریسک برای ورود جوانان به عرصه کشاورزی کاهش یابد.

۵. با توجه به درصد نسبتاً بالای جمعیت فعالان بخش کشاورزی و دامداری و زیر بنای توسعه و تولید بودن کشاورزی و منابع طبیعی در تخصیص اعتبارات عمرانی مهم این بخش به شدت افزایش یابد تا ضمن بهره برداری بهینه و مطلوب از منابع و موجبات توسعه پایدار و کاهش خسارات به منابع فراهم آید.

بخش یازدهم

دامن‌زسکی

نقاط قوت (S)

۱. توسعه یافتگی پرورش صنعتی طیور در شهرستان و زمینه اشتغالزایی مطلوب.
۲. توسعه یافتگی مطلوب مراکز خدمات رسانی دامپزشکی دولتی.
۳. اجرای برنامه ای فعالیت های دامپزشکی و کاهش چشمگیر عوامل بیماریزا.
۴. افزایش سطح پوشش برنامه های بهداشتی دام و بهبود بخشی شاخص مربوطه، افزایش راندمان تولید، کاهش تلفات و کاهش زمان تولید.
۵. افزایش سطح پوشش برنامه های بهداشتی دامپزشکی در حوزه بهداشت عمومی جامعه.
۶. توسعه و تجهیز ناوگان حمل و نقل دام و فرآورده های خام.
۷. توسعه شبکه قرنطینه ای دامپزشکی در مرزها و مناطق.
۸. آموزش و فرهنگ سازی عمومی در جهت مصرف مواد غذایی بسته بندی.
۹. آمار بالای نیروهای دارای تحصیلات دانشگاهی در هر دو بخش دولتی و خصوصی دامپزشکی شهرستان.
۱۰. سرانه بالای تحصیلات آموزشی کارکنان بخش دولتی دامپزشکی.

نقاط ضعف (W)

۱. عدم استقبال فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی از سرمایه گذاری در شهرستان به دلیل محرومیت شدید منطقه.
۲. عدم توسعه صنایع تبدیلی و فرآوری و بسته بندی فرآورده های خام دامی.
۳. عدم تخصیص منابع اعتباری لازم و تسهیلات بانکی کافی جهت تولید، توزیع و مصرف غذایی سالم.
۴. عدم وجود تاسیسات و تجهیزات تخصیصی مناسب در شهرستان.
۵. عدم هماهنگی لازم بین دستگاهی جهت تحقق اهداف و برنامه ها.

فرصت ها (O)

۱. بازار مصرف مناسب: شهرستان های همجوار و کشور افغانستان برای تولیدات.
۲. امکان استفاده از توان فنی بخش خصوصی در اجرای برنامه های عملیاتی اقدامات قرنطینه ای و فعال کردن قرنطینه های مرزی.

۳. وجود پتانسیل بزرگی از پرورش انواع دام و طیور در شهرستان و امکان استفاده از محصولات جانبی آنها با گسترش صنایع تبدیلی، کشتارگاه ها و ...

۴. امکان ایجاد و گسترش صنایع د اروسازی، دپوی واکسن، سم و ... در شهرستان با توجه به نیاز کشور افغانستان به دارو، سم و مواد بیولوژیک دامپزشکی.

تهدیدها (T)

۱. عدم امکان تحقق امنیت غذایی جامعه به دلیل محدودیت ها.
۲. مرز طولانی با کشور افغانستان و تهدیدات بالقوه موجود در حوزه بهداشت دام.
۳. گسترش روز افزون واحدهای پرورش طیور در کشور افغانستان و در حشایه شهرستان که با توجه به عدم وجود ارگان های بهداشتی و ناظر بر پرورش بهداشتی در این واحدها احتمال شیوع بیماری در واحدهای پرورش طیور شهرستان وجود دارد.
۴. نزدیکی واحدهای مرغداری به یکدیگر در شهرستان و احتمال افزایش بیماری ها در اثر آن.

استراتژی ها

۱. قوت بخشیدن به برنامه های ریشه کنی و پیشگیری دامپزشکی در زمینه بیماری های واگیر دام و مشترک میان انسان و حیوان.
۲. تخصیص منابع اعتباری لازم جهت توسعه و تقویت مراکز، تجهیزات و خدمات بخش دولتی.
۳. تخصیص منابع اعتباری لازم جهت جبران خسارت دامداران.
۴. توسعه صنایع تبدیلی و فرآوری.
۵. تشدید اقدامات قنطینه ای و فعال کردن قنطینه های مرزی.
۶. ایجاد و گسترش صنایع داروسازی، دپوی واکسن، سم و ... در شهرستان با توجه به نیاز کشور افغانستان به دارو، سم و مواد بیولوژیک دامپزشکی.
۷. احداث کارخانجات فیاوری کود با توجه به تعداد زیاد واحدهای مرغداری در شهرستان.
۸. احداث مراکز جمع آوری شیر بزرگ و با تجهیزات کافی، توسعه ناوگان اختصاصی حمل و نقل شیر و ایجاد مراکز سیار جمع آوری شیر.

۹. احداث میادین دام (عرضه و کشتار)
۱۰. اعطاء تسهیلات لازم جهت جایگزینی دام های حذفی.
۱۱. استفاده از توان فنی بخش خصوصی در اجرای برنامه های عملیاتی.
۱۲. رفع محدودیت های موجود در راه تحقق امنیت غذایی جامعه.

بخش دوازدهم

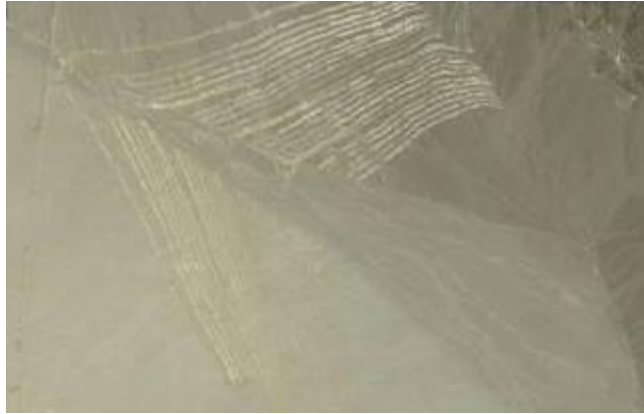
آبخوانداری

کلیات؛

وضعیت موجود آبخیزهای ایران به ویژه در مناطق خشک و نیمه خشک با توجه به اهداف آبخیزداری که مشتمل بر تولید، تامین و استفاده بهینه آب از یکسو و ارائه خدمات و تولید کالا در حد توانهای طبیعی در آبخیزها از سوی دیگر است، ایجاب می نماید که برای دستیابی به اهداف، گزینه های زودبازده و در عین حال پایدار انتخاب و به مرحله اجرا در آیند . پخش سیلاب به عنوان بهره برداری بهینه از تولید آب در آبخیزها به طور اعم و با هدف ذخیره سازی آب در ابخوانها به طور اخص راهبردی است که می تواند دستیابی به اهداف مورد نظر را تحقق بخشد . با توجه به فرضیه مذکور و بررسی نتایج طرح های تحقیقاتی درباره ارزیابی عملکرد عملیات آبخیزداری اجرا شده، مشخص شده است که عدم جایگزینی و پیش بینی مناطق جدید تولید علوفه، عدم ایجاد مناطق مناسب برای عملیات زراعی برای کاهش فشار وارده بر مناطق تخریب شده ، عدم ایجاد پتانسیلها و فرصتهای مناسب برای اشتغال زایی و جلب اعتماد آبخیزنشینان به مشارکت در اج رای طرح های آبخیزداری از جمله عوامل عمده شکست و یا حداقل عدم دستیابی کامل به اهداف پیش بینی شده در طرح های آبخیزداری می باشند بررسی برنامه های پخش سیلاب در قالب طرح های آبخیزداری و ایستگاه تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی آبخوانداری که مشتمل بر پتانسیلهای ایجاد شده از یک طرف و امکان پذیری تحقق اهداف پیش بینی شده در برنامه های پخش سیلاب از طرف دیگر بوده، نشان داده است که چنانچه این برنامه ها به عنوان برنامه های پیشاهنگ در حوزه های آبخیزی که دارای توان طبیعی بالقوه از این جهت می باشند، در اولویت اول اجرای طرح های آبخیزداری قرار داده شوند، می توانند تضمین کننده موفقیت و اثر بخشی آنها گردند . نتایج حاصل از پژوهش انجام شده مبین این است که، تعیین جایگاه اصولی و علمی برنامه های پخش سیلاب (آبخوانداری) در طرح های آبخیزداری راهبردی نوین و راهکاری مناسب برای تحقق و بهره برداری اصولی از منابع آب و خاک است . به طوری که توجه به چنین برنامه هایی می تواند چشم انداز منطقی را پیش روی آبخیزداری کشور قرار دهد . بدیهی است لازمه این امر، نیازمند بازنگری و تجدید نظر در راهبردها و روش های اجرایی طرح های آبخیزداری از مرحله مطالعه تا اجرا است.

توجه پروژه؛

حفاظت نگهداری و مدیریت بخش کشاورزی و صنعت در سطح حوزه های آبخیز و آبخو ان شهرستان و جلوگیری از هدر رفت منابع با شناخت هر چه بهتر از موانع و تدوین پیشنهاد ها و راهکار های علمی و تحقیقاتی در راستای کاهش هزینهها در بخش مدیریت اجرایی ، گسترش تحقیقات در بخش منابع طبیعی با رویکرد شناخت مشکلات ، ارائه راهکار مناسب و برنامه ریزی هر چه بهتر در بهبود و بکارگیری روشهای جامع در بخش مدیریت شهری با وجود بیش از ۲۵۷ حلقه چاه کشاورزی ، ۸۵۰ رشته قنات و چشمه و ۴ رودخانه در مناطق برخوردار از حوزه های آبخیز و آ بخوان با مشخصات مندرج در جداول فوق و همچنین وجود سیلابها در فصول غیر زراعی ، بادهای ۱۲۰ روزه با میزان فرسایش ۱۰ تن در هکتار چالشهای عظیمی را در آلودگی و تخریب محیط زیست ، سیر قهقرایی پوشش گیاهی ، توسعه و گسترش مناطق بیابانی و هدر رفت منابع آبی سطح الار ضی را در فصول بارندگی با عنایت به کمبود منابع آبی در خشکسالیهای اخیر و نهایتا مهاجرت را بدنبال داشته است . در نقاط خروجی حوزه های آبخیز، عرصه های وسیع رسوبات درشت دانه وجود دارد که انباشت سیلاب در آنها روش مناسبی برای رسیدن به بهره وری و توسعه پایدار کشاورزی و احیاء منابع طبیعی است . دلیل اصلی این امر، افزون بر شرایط طبیعی زمین و ویژگی های بارش، توان قابل ملاحظه عرصه های خشک و نیمه خشک برای توسعه کشاورزی و افزایش تولیدات گیاهی همراه با احیای جنگل ها و مراتع می باشد در چنین مناطقی، آب از یک طرف مهمترین عامل محدود کننده توسعه پایدار بوده، و از سوی دیگر سیلاب های فصلی عامل مهم تخریب و ایجاد خسارت می باشد . وجود مخروط افکنه و دشت های آبرفتی درشت دانه در سطح شهرستان که حاصل عملکرد سیلاب ها در اعصار گذشته است، موجب گردیده تا بیشتر آنها به ظاهر به صورت عرصه های غیرتولیدی نمود پیدا کنند . در صورتی که انباشت رسوبات درشت دانه با ضخامت های قابل توجه، مخازن زیرزمینی مناسبی را پدید آورده اند که می توانند حجم زیادی از آب را در خود جای دهند. در حال حاضر به منظور بررسی و پایش تاثیر پخش سیلاب یک ایستگاه تحقیقاتی که در تصویر ذیل آمده است احداث گردیده است که با توجه به برخورداری شهرستان از دشتهای متنوع به لحاظ تأثیر پذیری متفاوت از سیلاب و برخورداری ریخت شناسی متفاوت از لحاظ زمین شناسی مطالعه و اجرای طرحهای پخش سیلاب متنوع در مدیریت منابع آب و خاک امری ضروری به نظر می آید.

اهداف پروژه

استفاده از سیلابها با اهداف مختلفی چون ،

۱- اثرات پخش سیلاب بر پوشش گیاهی؛

(با توجه به اهداف احداث ایستگاه های پخش سیلاب بر آبخوان، از جنبه های زیست محیطی می توان چنین فرض نمود که در تاثیر سیلاب برخی خصوصیات گیاهی (در جنبه های فلور گیاهان طبیعی و گونه های گیاهی کشت شده به صورت مصنوعی) دچار تغییراتی (مثبت و یا منفی) خواهند شد که این تغییرات عمدتاً حاصل از تأثیرات مستقیم سیلاب گسترش یافته به همراه تأثیرات غیر مستقیم آن از جمله مواد و عناصر حمل شده توسط سیلاب و همچنین به طور معمول توسط سیلاب که از عرصه های بالادست عرصه به آن وارد می گردند خواهد بود . با انتخاب شاخص هایی مناسب از پوشش گیاهی و ثبت آنها در طی مدت زمانی معین با توجه به تعداد و حجم سیلابهای وارد شده به عرصه به منظور بررسی تأثیرات (منفی و مثبت) گسترش سیلاب بر فلور گیاهی می توان اثرات پخش سیلاب بر تغییرات پوشش گیاهی را ارزیابی نمود. مهمترین عوامل گیاهی متأثر از سیلاب را می توان در درصد پوشش گیاهی (در فرم های رویشی مختلف) تراکم، تولید، وضعیت و گرایش و همچنین توالی اکولوژیکی، زادآوری و رویش گونه های جدید در عرصه آبخوان خلاصه نمود . اما ثبت مناسب تاثیرپذیری گیاهان در محیط پخش سیلاب نیازمند طی دوره ی کافی از فرآیند احداث عرصه می باشد.)،

۲- پخش سیلاب و تأثیر آن بر خصوصیات خاک

(یکی از راه های مقابله با پیشروی کویر استفاده از توان بالقوه سیلاب و پخش آن در اراضی آبرفتی درشت دانه برای تبدیل آنها به مراتع مشجر و اراضی بارور کشاورزی است. پخش سیلاب نقش موثری در غنای

خاک، ذخیره آب های زیرزمینی، احیا و تقویت پوشش گیاهی و جلوگیری از حرکت شن های روان دارد . اهمیت آن در ارتباط با منابع خاکی بیشتر از آن جهت است که ته نشینی مواد معلق با کیفیت خوب بر روی آبرفت، آنها را به زمین های بارور تبدیل و موجب رونق کشاورزی می شود . به طوری که اهمیت رسوب گیری در شبکه های پخش سیلاب بیش از نقش آب بیان شده است، زیرا رسوب گیری تغییرات زیادی را از نظر ویژگی های خاک و اراضی، رطوبت قابل استفاده و تغذیه آب های زیرزمینی، باروری خاک، ضخامت ریشه گاه، میزان رطوبت خاک، خاکسازي و تغییر شرایط زیست محیطی به وجود می آورد . در سال های اخیر مطالعاتی در رابطه با تاثیر پخش سیلاب بر خصوصیات فیزیکی و شیمیایی رسوب ته نشست شده در ایستگاه های پخش سیلاب و تاثیر آن در کارایی این شبکه ها از جهت نفوذپذیری و حاصل خیزی خاک در کشور انجام شده است . بررسی پژوهش های انجام شده نشان می دهد که پخش سیلاب و رسوب گذاری در سه محور اصلاح و بهبود وضعیت بافت خاک، تغییر کیفیت شیمیایی و زیستی خاک و تغییر در میزان نفوذپذیری خاک بر خواص خاک موثر است . همچنین مدیریت جامع و کاربردی پروژه ها در بخش کشاورزی و صنعت با توجه به تحقیقات و شناخت و کنترل و مدیریت عوامل قهری ، کاهش مهاجرت ، احیاء و توسعه مراتع ، حذف کانونهای بحران در جهت افزایش امنیت سرمایه گذاری در بخشهای کشاورزی و صنعتی از جانب بخش خصوصی ، افزایش مراتع ، جنگل و کاهش و جلوگیری از بیلبان و شنزارو... که

ردیف	وسعت	بخش	دهستان	آب و هوا	متوسط بارندگی	داد روز یخبندان	حداکثر دما	حداقل دما	باد غالب
۱	۳۰۰۰ KM	۲	۵	کوبری و خشک	۱۳۰MM	۳۵	۴۵۰ C	درجه زیر صفر ۱۲	سیستان با جهت غالب جنوب شرق با سرعت ۲۴m/s و حداکثر ۱۲۰روزه/۵ m/s
۲	چاه ۲۵۷	فناات و چشمه ۸۵۰	رودخانه ۴	واحد: هکتار					
				کشاورزی					
۳	حوزه آبخیز ۸	میزان فرسایش ۱۰ton/ha	کوهها ۴۱۸۰۰۰	تپه ۲۶۶۰۰۰	مخروط افکنه ۱۰۵۰۰۰۰	دشت ۵	رودخانه ۱۶۰۰۰۰ha	جنگل ۲۲۳۹۵۵	بیابان
									شنزار ۱۷۰۷۸۱
									۴۸۹۱۴۶

با ویژگیهای مورفولوژیکی ، اقلیمی و شاخصهای موجود در بخش منابع طبیعی در سطح حوزه عمل شهرستان طبق آمار و اطلاعات مشروحه در جدول فوق ، همچنین وجود بخشهای کشاورزی و صنعتی در کانونهای بحران روند نیل به اهداف از پیش تعیین شده ای چون : زراعت ، احیاء و توسعه مراتع ، تغذیه

مصنوعی آبخوانها، خاکسازي، تسطیح اراضی شیبدار، بهبود کیفیت خاک در اراضی فرسوده و جلوگیری از تخریب محیط زیست، کاهش سیر قهقرایی پوشش گیاهی در منطقه، جلوگیری از توسعه و گسترش مناطق بیابانی و مهاجرت را با چالش مواجه ساخته است. از چالشهای مهم زیر بخش منابع طبیعی در جنوب استان خراسان جنوبی بشمار می روند. لذا بمنظور مقابله با این چالش اقدامات موثر و متعددی بکارگرفته شده است که از جمله این اقدامات احداث پروژه ای آبخوانداری می باشد.

موانع و راهکارها؛

- ۱- با توجه به عدم برخورداری آبخوانها از ردیف اعتباری مستقل (ملی یا استانی) توسعه، ترویج فرهنگ استفاده از سطوح پخش سیلاب قرارگیری ردیف اعتباری آبخوانها در ردیف اعتبارات ملی یا استانی در جهت توسعه آبخوانها و فراگیر شدن نهضت آبخوانداری
- ۲- عدم جایگزینی و پیش بینی مناطق جدید تولید علوفه،
- ۳- عدم ایجاد مناطق مناسب برای عملیات زراعی برای کاهش فشار وارده بر مناطق تخریب شده،
- ۴- عدم ایجاد پتانسیلها و فرصتهای مناسب برای اشتغال زایی و جلب اعتماد آبخیزنشینان به مشارکت در اجرای طرح های آبخیزداری
- ۵- اتکا بیش از حد به اعتبارات محدود دولتی و عدم توجه لازم به مشارکت واقعی مردم
- ۶- توجه بیش از حد به اقدامات مکانیکی به جای اقدامات بیولوژیکی و بیومکانیکی
- ۷- پراکندگی اقدامات و عدم تبعیت از الگوی جامع از اهم مشکلات و معضلات در این زمینه
- ۸- عدم وجود نظامهای بهره برداری مناسب از منابع طبیعی کشور (عدم تعادل بین دام موجود با ظرفیت مراتع، وجود دام و مراتع نشینان پراکنده)
- ۹- ناهماهنگی بین دستگاههای اجرایی در عرصه های منابع طبیعی و مشکلات و موانع در اجرای قوانین موجود

پیشنهادهای

- ۱- تامین ردیف اعتبارات ملی یا استانی در راستای تأمین هزینه ریالی جهت طراحی، تکمیل و توسعه عرصه های پخش سیلاب در سطح مخروط افکنه ها، شنزارها و بیابانهای شهرستان.
- ۲- عملیات بیولوژیکی (غرض و استقرار نهال و حفاظت و نگهداری و ...) در سطح عرصه پخش سیلاب بر آبخوان بصورت سالیانه

- ۳- ضرورت احداث ایستگاه هواشناسی (کليماتولوژی) جهت بهره برداری هرچه بهتر در راستای برن امه ریزی و پیشبرد اهداف بخش کشاورزی و..
- ۴- تعیین جایگاه اصولی و علمی برنامه های پخش سیلاب (آبخوانداری) در طرح های آبخیزداری بعنوان راهبردی نوین و راهکاری مناسب برای تحقق و بهره برداری اصولی از منابع آب و خاک است . به طوری که توجه به چنین برنامه هایی می تواند چشم انداز منطقی را پیش روی آبخیزداری کشور قرار دهد.
- ۵- بازنگری و تجدید نظر در راهبردها و روش های اجرایی طرح های آبخیزداری از مرحله مطالعه تا اجرا است.
- ۶- گسترش تحقیقات در بخش منابع طبیعی با رویکرد شناخت مشکلات ، ارائه راهکار مناسب و برنامه ریزی هر چه بهتر در بهبود و بکارگیری روشهای جامع در بخش مدیریت شهری.
- ۷- ارتقاء دانش فنی و استفاده از دانش بومی و مشارکت جوامع در تحقق اهداف زیر بخش
- ۸- تقویت و توسعه عملیات آبخیزداری
- ۹- توجه به رئوس کلی زمینه های پژوهشی منابع آب در بیابان

الف- شناخت وضعیت موجود

اینک به نظر می رسد که وقت آن است تا موضوعات متنوع قبلی مورد بازنگری و ساماندهی دوباره قرار گیرد. واقعیت این است که وظایف بخش اجرایی منابع طبیعی کشور در سه محور اصلی "حفاظت (بازدارنگی)" ، احیا و بهره برداری خلاصه می شود و همین سه محور در سرلوحه وظایف سازمانی و قانونی بخش اجرایی منابع طبیعی کشور نیز آمده است .

بدیهی است که خدمات بخشهای پژوهشی منابع طبیعی کشور باید در راستای رفع مشکلات دستگاه اجرایی مربوطه قرار داشته و افزون بر این ، ضمن شناسایی و ترسیم سیمای کنونی منابع طبیعی ، چالشهای آتی را نیز رصد نموده و پیشاپیش در جس تجوی پرهیز یا چاره جویی باشد . به عبارت دیگر ، ماهیت کار پژوهشی منابع طبیعی اقتضاء دارد که این بخش، ابزارها و آگاهیهای لازم برای مدیریت خطرات پیش رو را برای دستگاه اجرایی مربوطه فراهم نماید. از این رو لازم است گروه منابع آب و اراضی محور " شناخت "

را که پایه و اساس کار پژوهشی / اجرایی است نیز مانند سایر بخش ها در راس فعالیتهای پژوهشی خود قرار دهد.

اگر به طرحهای تحقیقاتی در دست اجرای کنونی بخش تحقیقات بیابان از این منظر نگاه شود بسیاری از این طرحها مانند: بررسی علل افزایش سیل و پهنه بندی سیل خیزی آبخیزها، لپش تغییرات اقلیمی، تعیین بیلان آبی شن زارها و استعداد رویشی اراضی، روند یابی (پایش) آبدهی و رسوبدهی حوضه های آبخیز، بررسی های مربوط به پلیمر در افزایش آب قابل استفاده خاکهای شنی و امثال آن در این گروه قرار می گیرند. اکنون الویتهای کار در این زمینه پژوهشی در راستای تکمیل و توسعه پژوهشهای جاری به شرحی است که در زیر می آید.

۱- مطالعه و تحقیق در زمینه شناخت جامع منابع آب و اراضی

اگر چه وضعیت اقلیمی مناطق بیابانی بصورتی است که از نزولات آسمانی اندکی بر خوردار است و کمبودهایی از نظر منابع آب وجود دارد ولی این کمبودها به معنی فقدان یا عدم وجود آب در این مناطق نیست. در بسیاری از مناطق خشک پتانسیلهای بالقوه ای از منابع آب وجود دارد که لازم است آنها را شناسایی و مورد بهره برداری قرار داد، بطور مثال در این مناطق هرچند بیشتر رودخانه ها فصلی و موقتی هستند اما در ه مین رودخانه ها در فصل زمستان و یا اوایل بهار سیلابهای زیادی وجود دارد که بدون استفاده از دسترس خارج شده و به باتلاق ها و یا کویرها می ریزند. این سیلابها پتانسیل هایی از منابع آب هستند که لازم است مقدار، فصل و محل وقوع آنها شناسایی و مورد بهره برداری قرار گیرند. این در حالی است که در همین مناطق سفره های آب زیرزمینی با افت بحرانی مواجه اند. به این ترتیب در این سرفصل طرحهای تحقیقاتی زیادی می توانند برای شناخت وضع موجود در زمینه آبهای سطحی، زیرزمینی و سایر جنبه های مرتبط تعریف شوند.

راهبردهای منابع آب در بیابان و بیابانزدایی

شاخص های مهم بیابان زایی از منظر آب:

۱- آلودگی و شور شدن آب

همان طور که قبلا گفته شد بخش کشاورزی حدود ۹۴ درصد مصرف آب کشور را به خود اختصاص داده است. با توجه به سطح گسترده اراضی کشور، استفاده نادرست از منابع آب و نهاده های کشاورزی (کود و سم) می تواند از نظر کمی و کیفی منابع آبی کشور را در معرض تهدید جدی قرار دهد.

یکی از منابع عمده آلودگی آب های کشاورزی استفاده روزافزون از نهاده های کشاورزی از جمله کودهای شیمیایی و سموم دفع آفات است. سموم کشاورزی و کودهای شیمیایی که در چند سال اخیر برای مبارزه با آفات و تقویت خاک کاربردهای زیادی پیدا نموده اند، با نفوذ در منابع آب های سطحی و زیرزمینی، زمینه آلودگی منابع آبی کشور را فراهم نموده اند. آمار و ارقام موجود نشان می دهد که مقدار مصرف کودهای شیمیایی از ۶۳۰ میلیون تن در سال ۱۳۵۵ به بیش از ۳ میلیارد تن در سال ۱۳۸۱ رسیده است.

مصرف سموم کشاورزی نیز مانند کود شیمیایی روند مشابهی را نشان می دهد و مصرف آن در سال های اخیر رشد نسبتا چشمگیری داشته است بطوریکه میزان فروش سموم در کشور در طول کمتر از یک دهه از ۱۴۸۰۰ تن (سال ۱۳۷۴) به ۲۵۸۰۰ تن (سال ۱۳۸۱) رسیده است. این افزایش مصرف در حالی صورت می گیرد که بسیاری از کشورها، به ویژه کشورهای توسعه یافته محدودیت های شدیدی را برای مصرف آن ها قائل شده و مصرف آن در سال های اخیر در این کشورها روند کاهشی داشته است. استفاده غیربهبینه از نهاده های کشاورزی و آبیاری و زهکشی نامناسب شبکه های آبیاری باعث شده است که سالانه حجم انبوهی از پساب های کشاورزی از طریق رودخانه ها و زهکش ها وارد منابع آبی کشور شده و زمینه آلودگی و شور شدن بسیاری از منابع آبی کشور را فراهم نماید. سالانه ۲۰ میلیون تن فاضلاب تصفیه نشده به آب های داخلی، دریای خزر و خلیج فارس سرازیر می شود و نزدیک به ۱۶۳ رودخانه آلوده در کشور شناسایی شده که ۶۰ تا ۷۰ رودخانه بیشترین آلودگی را دارند. علاوه بر شوری آب که بر اثر کشاورزی نادرست صورت می گیرد با توجه به تشکیلات زمین شناسی شور در بسیاری از مناطق خشک ایران، شور شدن آب بطور طبیعی نیز اتفاق می افتد باید گفت گسترش شوری در فلات ایران تنها به پهنه های پوشیده از نمک تحت عنوان کفه ها و باتلاق های نمک و سفره های آب شور زیر زمینی محدود نیست، بزرگترین مشکل

وجود تشکیلات زمین شناسی محتوی رسوبات تبخیری چون گچ و نمک می باشد که تقریباً در اکثر نقاط ایران وجود دارد. بطور کلی کویرهای نمکی به صورت مرکز اصلی پخش نمک عمل می کنند که در بخش سطحی توسط آب و احیاناً باد و در قسمت عمقی بوسیله نفوذ جریان آب شور اثرات مخرب خود را در زمین های اطراف برجای می گذارند به این ترتیب روان آبهایی که از مناطق بالادست حوضه بسمت پایاب جاری می شوند در بسیاری از موارد به دلیل عبور از همین سازندهای آلوده به گچ و نمک شور شده و گذشته از اینکه کیفیت نامناسبی برای شرب و یا کشاورزی پیدا می کنند، مناطق پایین دست خود را نیز آلوده کرده و به نوعی سبب بروز و تشکیل بیابانهای ثانویه می شوند

راهبردهای منابع آب در بیابان و بیابانزدایی

شاخص های مهم بیابان زایی از منظر آب:

۱- سیل خیزی و بروز سیلابهای مخرب:

فزونی و جاری شدن سیلابهای مخرب یکی از پیامدهای جدی بیابانزایی بشمار می روند . بر اساس آمار و ارقام منتشره تعداد دفعات وقوع سیل در طول سالهای ۱۳۳۰ تا ۱۳۸۰ به ۳۷۰۰ مورد رسیده است که افزایشی بیشتر از ۱۰ برابر را نشان می دهد . بررسی مجموعه عوامل زیست محیطی که زمینه ساز این حوادث هستند نشان می دهد که دخالت انسان در چرخه طبیعی آب از طریق تخریب پوشش گیاهی در عرصه های آبخیز، کاربری غیر اصولی اراضی، توسعه سطوح غیر قابل نفوذ و امثال آن احتمال سیل خیزی را در مناطق گوناگون افزایش داده است بطوری که باران رحمت الهی به یک پدیده مخرب تبدیل گشته و باعث از بین رفتن جان و مال انسانها شده و در بسیاری از مناطق زمینهای کشاورزی و تأسیسات زیربنایی کشور را به نابودی کشانده است . این وضعیت نشان دهنده بروز اوضاعی است که بر منابع طبیعی کشور وارد شده است . باران های سیل آسا و کمیاب در مناطق خشک و نیمه خشک کشور که با ایجاد سیلاب باعث هرز روی فزونتر آبهای سطحی در سراب حوضه می شوند در مسیر خود رسوبات نمکدار و گچی را از ارتفاعات تا انتهای مسیل حمل کرده و انباشت بیش از پیش آن را در پایاب حوضه سبب می شوند . نتیجه این وضعیت گاه ش تغذیه طبیعی آبخوانها را در سراب حوضه از یکسو و پیشروی آبهای شور کویر را به آبخوانهای پایاب حوضه و اراضی اطراف از سوی دیگر تشدید می کند . علاوه براین ته نشست رسوبات آغشته به املاح گچ و نمک در آرامگاه سیلاب که عموماً در حوضه های بسته داخلی قرار دارند منشاء پلیمان ناپایذیر خاک و ماسه های نمکداری می شوند که مناطق اطراف خود را آلوده کرده و سبب تخریب خاک و نهایتاً از دست رفتن کامل استعداد باروری خاک و در یک کلام بیابانی شدن منطقه می

شوند. همچنین آب های جاری سطحی با وجود ناچیز و ضعیف بودن قادرند با شستشوی تدریجی گندهای نمک واقع در سطح زمین یا معادن نمک در حال استخراج مناطق وسیع تحت نفوذ خود را آلوده به شوری سازند که این شستشوی تدریجی در دراز مدت منتهی به کویری شدن منطقه می شود. این توضیحات کوتاه برای توجه و امعان نظر به مناطق بالادست حوضه های آبخیز جهت برنامه های مهار بیابان زایی است. اقدامی که تا کنون مخصوصا از طرف بخشهای اجرایی منابع طبیعی به آن توجه کافی نشده و صرفا عملیات مهار بیابان زایی در محل بروز و ظهور آثار این پدیده جستجو شده است. از این رو و برخلاف تصور هرگونه اقدامی که در مناطق بالادست حوضه های آبخیز برای جلوگیری از بروز و تشدید سیلاب صورت گیرد می تواند عملی در جهت مهار بیابانزایی قلمداد شود خواه این کار توسط بخش آبخیزداری وزارت جهاد کشاورزی و یا وزارت نیرو باشد بنا براین تعامل هرچه بیشتر این واحدهای درون و برون سازمانی برای رسیدن به هدف مورد نظر ضروری است.

راهنمای اساسی برنامه عملیاتی شهرستان در بخش کشاورزی

- ایجاد ظرفیت های جدید و فرآوری محصولات در زیربخش های شیلات، آبی پروری، زراعت، باغداری و دام.
- توجه به صادرات محصولات کشاورزی در شهرستان.
- نوسازی و بازسازی شبکه آبیاری و زهکشی دشت ها با هدف بهبود راندمان آبیاری در محدوده های فعلی کشت آبی.
- توسعه اراضی زیر کشت با استفاده از آبهای مهار شده جدید و آب ناشی از صرفه جویی.
- توسعه سطح کشت مزارع و باغات از طریق بسیج منابع آب جدید.
- تجهیز و تقویت مراکز کشاورزی از نظر کارکنان فنی، وسایل نقلیه سریع و امکانات پشتیبانی به منظور ارائه خدمات سطح بالا به کشاورزان.
- حفظ پتانسیل آبدهی سفره های آب زیرزمینی از طریق کنترل بهره برداری توسط چاه ها و اجرای طرح های آبخیزداری و پخش سیلاب.

مهمترین سیاست های اجرایی

- توسعه کشت گلخانه ای در جهت بهره برداری بهینه از منابع محدود آب و خاک و گسترش کشت های متراکم با رویکرد و صادراتی.
- تهیه و اجرای طرح آمایش کشاورزی شهرستان.
- ایجاد مجتمع ها و محله های دامداری با سیاست نرخ گذاری و تعیین قیمت محصولات و فرآورد ه های دامی.
- تأکید بر اجرای طرح های حفظ توسعه منابع طبیعی شهرستان در قالب طرح های جنگل کاری و احیاء جنگل، مرتع داری، بیابان زدایی و تثبیت شن های روان با توجه به ابعاد منفی خشکسالی ها چند سال اخیر و اجرای طرح های جامع صیانت از جنگل با جلب مشارکت های مردمی.

اقدامات اولویت دار و محرک توسعه شهرستان نهبندان به تفکیک موضوع

کشاورزی و دامپروری	
۱	آموزش و ترویج زراعت و باغداری ارگانیک و گلخانه ای ویژه صادرات
۲	آموزش و ترویج کشاورزی
۳	توسعه مشارکتهای اجتماعی فرهنگی زنان و بسیج جوانان در سازندگی
۴	توانمندسازی زنان روستایی و عشایری جهت کمک به اقتصاد خانواده و ایجاد صندوق های خرد زنان
۵	گسترش آموزش های رسمی و علمی کاربردی در مقاطع عالی
۶	ارتقاء سطح علمی کشاورزان و بهره برداران از طریق استفاده مستمر و مؤثر از فارغ التحصیلان بخش کشاورزی
۷	راه اندازی و تقویت و تجهیز صنوف کشاورزی
۸	طرح جایگزینی انرژی های نو به جای انرژی های فسیلی با رویکرد اصلاح الگوی مصرف
۹	ساماندهی نظام خرده مالکی در قالب شرکت های سهامی زراعی و شرکت های تعاونی
۱۰	استفاده از سیستم های تحت فشار (قطره ای) در آبیاری باغات و مزارع
۱۱	پیشگیری و مهار سلاب ها و پخش و بهره برداری از آنها
۱۲	پوشش انهار سنتی و احداث کانال های آبیاری عمومی
۱۳	اجرای طرح های کوچک تامین آب و احداث کانال های آبیاری عمومی
۱۴	مطالعات منابع آب حوزه های آبریز
۱۵	احداث و بازسازی شبکه آبیاری و زهکشی
۱۶	احیاء و بازسازی قنوات به عنوان منابع آبی
۱۷	احداث دیوار ساحلی به منظور حفاظت از اراضی کشاورزی و قنوات
۱۸	تهیه شناسنامه منابع آبی شهرستان
۱۹	اصلاح و ساماندهی کاربری اراضی
۲۰	تجهیز و نوسازی اراضی کشاورزی
۲۱	تقویت طرح امنیت سبز
۲۲	مطالعات و شناسایی پتانسیل دشت های مستعد کشاورزی (رخنه، دهمرغ، گیشه، بنی، علی آباد، حیدرآباد، چاه خرما، چاه مگو، معدن، ثمن آباد)
۲۳	اصلاح خاک
۲۴	کنترل غیرشیمیایی آفات نخیلات (مبارزه بیولوژیک)

ادامه کشاورزی و دامپروری	
۲۵	کمک به تکمیل سایت گلخانه ای
۲۶	کنترل غیرشیمیایی آفات در گلخانه ها
۲۷	تجهیز و راه اندازی کلینیک های گیاه پزشکی
۲۸	ایجاد مرکز تحقیقات و توسعه برای نخیلات در شهرستان
۲۹	حمایت از فرآوری خرما (تسهیلات سرمایه ای)
۳۰	ایجاد نهالستان های زیتون و کشت بافت خرما و کشت های هیدروپونیک (هواکشت، آب کشت)
۳۱	طرح توسعه باغات در اراضی مستعد
۳۲	اصلاح و نوسازی باغات موجود
۳۳	احداث ترمینال ضبط پسته
۳۴	احداث جاده بین مزارع
۳۵	فرآوری ذخیره گاه ی محصولات مرتعی، جنگلی و گیاهان دارویی
۳۶	نقدینگی (سرمایه در گردش به موقع) برای طرح های موجود
۳۷	تامین اعتبار جهت کشت کود سبز
۳۸	طرح توسعه سبزی و صیفی در فضای باز و خارج از فصل (کشت تونلی)
۳۹	احداث سردخانه محصولات کشاورزی
۴۰	احداث سیلو غلات به ظرفیت ۵۰۰۰ تن
۴۱	کمک به احداث انبار مکانیزه وباسکول محصولات کشاورزی ولبنیاتی
۴۲	ساماندهی انتقال آب به واحدهای دامی
۴۳	ایجاد کشتارگاه های صنعتی دام و طیور
۴۴	احداث و تکمیل مجتمع های دامپروری، واحدهای گاو شیری و پرواربندی گوساله
۴۵	بهبود تغذیه و جایگاه دام
شیلات	
۱	مطالعه منابع آبی شهرستان
۲	برنامه ریزی جهت افزایش سرانه مصرف آبزیان و افزایش تولید در واحد سطح
۳	احداث و بهره برداری سردخانه آبزیان
منابع طبیعی و محیط زیست	
۱	بهبود و اصلاح مراتع

۲	تثبیت ماسه های روان و بیابان زدایی
۳	عملیات حفاظت بیولوژیک و بیو مکانیک حوزه آبخیزها
۴	اجرای عملیات آبخیزداری در حوزه های سد
۵	ایجاد مرکز ویژه تحقیقات برای بهره برداری ، تکثیر و حفاظت جنگلها
۶	توسعه فضای سبز (احداث و تجهیز بوستان روستایی)
۷	حفاظت و مراقبت از ذخیره گاه جنگلی
۸	احداث کمر بند حفاظتی
۹	احداث آزمایشگاه گیاه پزشکی
۱۰	حفاظت و بهره برداری پایدار از محیط زیست
۱۱	احیای زیستگاهها و زیست بوم های خشکی
۱۲	ایجاد و ترمیم آبشخورها، تامین آب و علوفه حیات وحش مناطق تحت مدیریت
۱۳	بررسی روند خشکسالی و اثرات آن بر مناطق تحت مدیریت
۱۴	ایجاد ایستگاههای سنجش و پایش آلودگی آب و خاک

Submitted for:

Development Script
of
Agriculture

Codify by:

Observation group
The Management of Jihad-e-Agriculture
Nehbandan

Winter 2010